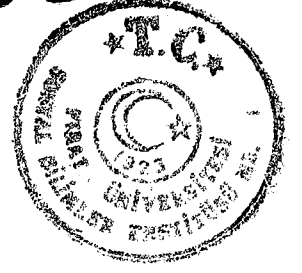

62230

T.C
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİM OKULARINDA BRANŞ ÖĞRETMENLERİNİN
DENETİMİNDE KULLANILMAKTA OLAN TEFTİŞ FORMUNUN
İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİ VE BRANŞ
ÖĞRETMENLERİNCE DEĞERLENDİRİLMESİ

Yaşar SARIYAR
Yüksek Lisans Tezi

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

Tez Yöneticisi
Yrd. Doç. Dr. Abdullah DİKİCİ

ELAZIĞ - 1997

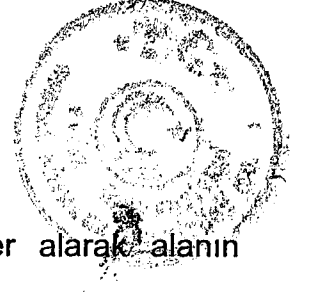

Bu çalışma tarihinde aşağıda belirtilen jüri tarafından
oybirliği / oyçokluğu ile Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi
olarak kabul edilmiştir.

DEĞERLENDİRME KURULU ÜYELERİ

Görevi	Ünvanı, Adı ve Soyadı	İmza
Jüri Başkanı	Doç.Dr. Vehbi ÇELİK	
Üye	Doç.Dr. Cemalettin ÇOPUROĞLU	
Üye	Yrd.Doç.Dr. Abdullah DİKİCİ	
Üye		

ÖNSÖZ

Eğitim alanındaki denetim alt sistemi, sistemden dönütler alarak alanın geliştirilmesine yardımcı olmaktadır. Denetimin amaçları doğrultusunda yapılması bu işlevin başarısına ve İlköğretim Müfettişlerinin niteliğine bağlıdır.

İlköğretim okullarında nasıl bir ders denetiminin yapılacağı, hangi değerlendirme ölçütlerinin kullanılacağı, gözlem sürecinde nesnel verilerin nasıl elde edileceği gibi konularda İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenlerinin bilgilendirilmeleri gerekmektedir.

Sistemin başarısı, sistem içinde yer alan görevlilerin, görevlerinin gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumlara sahip olmaları ile mümkündür. Aksi takdirde en iyi sistemler bile başarısızlığa mahkum olurlar.

Millî Eğitim Bakanlığınca geliştirilen mevcut teftiş formu, resmi ve özel öğretim kurumlarında görevli , anaokulu, anasınıfı, eğitilebilir körler ve sağır okulu, sınıf ve branş öğretmenlerinin teftişinde kullanılmaktadır. Bu teftiş formunun her öğretim düzeyinde görevli öğretmene uygulanmasında bazı sorunların olduğu gözlenmektedir. M.E.Bakanlığınca geliştirilen mevcut öğretmen teftiş formu hakkında müfettiş ve öğretmenlerden alınan görüşler doğrultusunda bu çalışma sonucu sadece branş öğretmenlerinin teftişinde kullanılacak bir teftiş formu geliştirilmeye çalışılmıştır. Geliştirilmeye çalışılan bu teftiş formunu İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenlerinin hangi derecede yeterli gördüklerini belirlemek bu çalışmanın temel amaçlarındandır.

Araştırmanın her aşamasında değerli yardımlarını gördüğüm danışmanım, değerli hocam Yrd.Doç.Dr. Abdullah DİKİCİ' ye sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

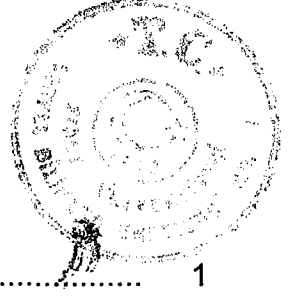
Araştırma süreci boyunca görüş ve eleştirilerinden yararlandığım bölüm hocalarım Prof. Dr. Şadiye G.KÜLAHÇI' ya, Doç.Dr. Vehbi ÇELİK' e, Doç.Dr. Muallla BİLGİN' e, Yrd.Doç.Dr. Mehmet GÜROL' a, Dr. Mehmet Taşpınar'a, Araştırma Görevlisi Çetin SEMERCİ'ye, İlköğretim Müfettişleri Nihat BÜYÜKBAŞ'a, Metin AKGÜN'e, ve grup müfettişi arkadaşlarıma en içten teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma sırasında emekleri geçen, yardım ve desteklerini gördüğüm Elazığ ve Malatya İlköğretim Müfettişlerine Elazığ ve Malatya merkez İlköğretim Okullarında göravli yönetici ve branş öğretmenleri ile katkıda bulunan tüm arkadaşlarıma en derin teşekkürlerimi sunarım.

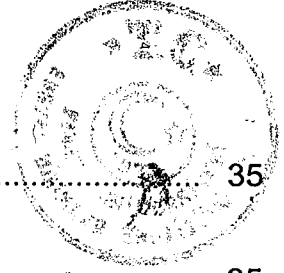
Elazığ, 1997

Yaşar SARIYAR

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
Problem.....	1
Amaç.....	5
Önem.....	6
Varsayımlar.....	7
Sınırlılıklar.....	8
Tanımlar.....	8
BÖLÜM II.....	10
PROBLEME İLİŞKİN ARAŞTIRMALAR VE İLGİLİ LİTERATÜR.....	10
İlköğretimde Denetim	10
Ders Denetiminin Tarihi Gelişimi ve Denetimle İlgili Yasal Düzenlemeler	12
Çağdaş Denetim İlkeleri	15
İlköğretim Kurumlarında Denetim Usûl ve Esasları.....	18
İlgili Yayın ve Araştırmalar.....	27
BÖLÜM III.....	31
YÖNTEM.....	31
Araştırmanın Modeli.....	31
Evren ve Örneklem	31
Veri Toplama Yöntemi ve Aracı.....	32
Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi	32
Veri Toplama Aracının Uygulanması.....	33
Verilerin Çözümü ve Yorumlanması.....	34

BÖLÜM IV.....	35
BULGULAR VE YORUMLAR.....	35
Deneklerin Kişisel Özellikleri	35
Bakanlıkça Geliştirilen Mevcut Öğretmen Teftiş Formunun Amacına Hizmet Etmesi Derecesine ilişkin Bulgular ve Yorumlar.....	39
Geliştirilmeye Çalışılan ve Önerilen Branş Öğretmenlerine Yönelik Teftiş Formuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	46
Millî Eğitim Bakanlığı Formu ile Önerilen Yeni Teftiş Formunda yer alan Ortak Maddelere İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	50
Ortak Maddeler Dışında Önerilen Yeni Teftiş Formundaki Maddelere İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	53
Branş Öğretmenleri İçin Bilgi ve Bulgulara Dayalı Olarak Geliştirilen ve Önerilen Teftiş Formu	64
Deneklerin Araştırma Konusuna İlişkin Diğer Görüşleri	66
BÖLÜM V.....	67
ÖZET SONUÇ VE ÖNERİLER.....	67
Özet.....	67
Sonuçlar.....	71
Öneriler.....	75
Kaynakça.....	78
Ekler	83

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo: 1	Örnekleme Gruplarına Dağıtılan ve Geri Dönen Anketlerin Oranı.....	33
Tablo: 2	Deneklerin Görev Ünvanlarına Göre Dağılımı.....	35
Tablo: 3	Deneklerin Kıdemlerine Göre Dağılımı.....	36
Tablo: 4	Branş Öğretmeni Deneklerin Mezun Oldukları Öğretim Kurumlarına Göre Dağılımları.....	36
Tablo: 5	İlköğretim Müfettişi Deneklerin Mezun Oldukları Öğretim Kurumlarına Göre Dağılımları.....	37
Tablo: 6	Müfettiş ve Branş Öğretmeni Deneklerin Yaş Durumları.....	37
Tablo: 7	Branş Öğretmeni Deneklerin, Branşlarına Göre Dağılım Durumları.....	38
Tablo: 8	İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenlerinin M.E.Bakanlığı Teftiş Formundaki Maddelere İlişkin Görüşleri.....	39
Tablo: 9	İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenlerinin M.E.Bakanlığı Teftiş Formunda Yer Alan Maddelere İlişkin Görüş Ortalamaları.....	45
Tablo: 10	İlköğretim Müfettişi ve Branş Öğretmenlerinin Alternatif Olarak Önerilen Teftiş Formundaki Maddelere İlişkin Görüşleri.....	46
Tablo: 11	İlköğretim Müfettişi ve Branş Öğretmenlerinin, Alternatif Olarak Geliştirilen Teftiş Formunda Yer Alan Gözlenecek Davranışlara İlişkin Görüşleri.....	48
Tablo: 12	M.E.Bakanlığı Teftiş Formu ile, Önerilen Teftiş Formunda Yer Alan Ortak Ortak Maddelere İlişkin Müfettiş ve Branş Öğretmenlerinin Görüşleri.....	52
Tablo: 13	Yeni Teftiş Formunda Önerilen Maddelere İlişkin Müfettiş ve Branş Öğretmenlerinin Görüşlerinin $\bar{X}$ Ortalamaları.....	54

Tablo: 14	Müfettişlerin Kıdeme Göre Bakanlık Formunda Yer Alan Maddelerdeki Görüşlerine İlişkin Varyans Analizi.....	56
Tablo: 15	Müfettişlerin Kıdeme Göre Önerilen Formda Yer Alan Maddelerdeki Görüşlerine İlişkin Varyans Analizi.....	56
Tablo: 16	Branş Öğretmenlerinin Kıdemine Göre M.E.Bakanlığı Formunda Yer Alan Maddelerdeki Görüşlerine İlişkin Varyans Analizi.....	57
Tablo: 17	Öğretmenlerin Kıdeme göre M.E.B Formundan Elde Edilen Puanlara Göre Yapılan Sheffe (t) Testi Sonuçları.....	57
Tablo: 18	Branş Öğretmenlerinin Kıdeme Göre Önerilen Formda Yer Alan Maddelerdeki Görüşlerine İlişkin Varyans Analizi.....	58
Tablo: 19	Müfettişlerin En Son Eğitim Durumuna göre Milli Eğitim Bakanlığı Formuna İlişkin Görüşleri.....	59
Tablo: 20	Müfettişlerin En Son Eğitim Durumuna göre Önerilen Forma İlişkin Görüşleri.....	60
Tablo: 21	Branş Öğretmenlerinin En Son Eğitim Durumuna göre M.E. Bakanlığı Formundaki Maddelere İlişkin Görüşleri açısından Varyans Analizi.....	60
Tablo: 22	Branş Öğretmenlerinin En Son Eğitim Durumu Açısından Önerilen Formda Yer alan Maddelerdeki Görüşlerine İlişkin Varyans Analizi.....	61
Tablo: 23	Branş Öğretmenlerinin Son Eğitim Durumu Açısından Önerilen Formdan Elde Edilen Puanlara Göre Sheffe (t) Testi Sonuçları.....	61
Tablo: 24	Branş Öğretmenlerinin, Branşlarına Göre M.E.Bakanlığı Formunda Yer Alan Maddelerdeki Görüşlerine İlişkin Varyans Analizi.....	62
Tablo: 25	Branş Öğretmenlerinin M.E.Bakanlığı Formunda Yer Alan Maddelerdeki Görüşlerine İlişkin $\bar{X}$ Ortalamaları.....	62
Tablo: 26	Branş Öğretmenlerinin, Branşlarına Göre Alternatif Formda Yer Alan Maddelerdeki Görüşlerine İlişkin Varyans Analizi.....	63

Tablo: 27 Branş Öğretmenlerinin Branşlarına Göre Alternatif Formda Yer Alan Maddelerdeki Görüşlerine İlişkin $\bar{X}$ Ortalamaları.....	63
Tablo:28 Branş Öğretmenleri İçin Bulgulara Dayalı Olarak Geliştirilen Ve Önerilen Teftiş Formu.....	64

BÖLÜM I

GİRİŞ

Problem

Denetim, insanoğlunun tarihi kadar eskidir. İlk çağlardan başlayarak, insanın tüm yaşantısında bir denetim olayı gözlenebilmektedir. Toplumun diğer fertlerinin ve insanın kendi kendisinin davranışlarının denetimi, sonra yapılan iş ve işlemlerin denetimi, daha sonra da kurumların ve yönetenlerin denetimine kadar uzanan bir alanda sürekli bir denetim yaşatılmıştır (Yüzgün. 1984: 19). Denetim konusunda çeşitli yazarların farklı görüşleri vardır.

Denetleme, “Ne oldu”, “Ne oluyor”, “Ne olacak” sorularına cevap arama işlemidir. Denetleme ile, ne yapıldığı, nerede bulunulduğu, nasıl yapıldığı, gelinen yere nasıl ulaşıldığı ve bu gidişe göre nereye varılacağı tesbit edilir (Aktuğlu. 1973: 9) .

Denetim uygulamalarına bakıldığında başlangıçtan bugüne kadar, denetim anlayışında bazı önemli değişmelerin olduğu görülmektedir. Son yıllarda eğitim denetiminde insan kaynaklarının geliştirilmesine önem verildiği, örgütlerin insan kaynağını geliştirmeyi ve etkili biçimde kullanmayı amaçlayan bir denetim anlayışının vurgulandığı görülmektedir (Aydın. 1993: 2).

Teftiş, eğitim-öğretim çalışmalarını Milli eğitim ve öğretim kademesinin amaçlarına yöneltme ve bu amaçları gerçekleştirmede çok etkin bir faaliyettir (Sağlamer. 1985: 9) .

Denetim, "Eğitim ve öğretim çalışmalarının yürürlükteki Yasa, Tüzük, Yönetmelik ve Genelgelere göre yapılıp yapılmadığının incelenmesi, yoklaması ve soruşturulması işi" dir (Oğuzkan. 1981: 47).

Denetim,örgüt eylemlerinin kabul edilen amaçlar doğrultusunda, tesbit edilen ilke ve kurallara uygun olarak yürütölüp-yürütölmediğinin anlaşılmasıdır (Aydın. 1984: 36).

Denetim, eğitim sistemindeki mevcut plan ile uygulamayı karşılaştırmak, plandan ve amaçtan sapmaları araştırıp tesbit etmek ,sapmaların sebeplerini ortaya koymak,bunların giderilmesi ve düzeltilmesi için tedbirler almak, tekliflerde bulunmak ve yönlendirmek gibi bir dizi çalışmalar bütünüdür. Örgüt bir amacı gerçekleştirmek için vardır.İşte örgütün varlığına temel sebep olan amacın en verimli bir şekilde ve zamanında mevzuatına uygun olarak gerçekleştirilmesi için denetim vazgeçilmez bir süreçtir (Koçak. 1991: 23).

Eğitim örgütünün, kabul edilen amaçlar doğrultusunda, tesbit edilen ilke ve kurallara uygun olarak, durum belirleme, değerlendirme, geliştirme ve düzeltme gibi denetim öğelerini işe koşarak,örgütün daha verimli hale getirilmesini sağlamak için ilgililere tekliflerde bulunmak,örgütteki personele çalışmalarında ve yetişmelerinde rehberlik yolu ile yardımda bulunmak,ayrıca meydana gelen disiplin ve yasa dışı olayların.inceleme ve soruşturmasını yaparak sonucun üste ve ilgili kademelere bildirilmesidir.

Denetim, kamu yararı adına davranışı kontrol etme sürücüdür. Önceden kararlaştırılmış amaçların gerçekleşme derecesini tesbit etmek üzere her kurumda denetim yapılır. Eğitim sisteminde denetim, çeşitli teoriler yoluyla tahmin edilen sonuçları sentez eden bir süreçtir. Üç grupta toplanan bu teorilerin birincisinde öğrenme, kişilik ve davranış, ikincisinde yasal ve politik teoriler ile bilgi ve grup

3

dinamiği teorileri, üçüncüsü de organizasyon,yönetim ve komunikasyon ve rol teorileri yer alır (Bursalioğlu. 1982: 172).

Kaya'ya göre (1991: 230) teftiş,eğitim kurumlarında görevli öğretmen ve yöneticilere rehberlik etmek, onları işbaşında yetiştirmek, mesleğe uyarlanmalarına yardım etmek, çalışmalarını değerlendirmek, eğitimin gelişmesi amacına yönelik incelemeler yapmaktır.

İnsanlık tarihi kadar eski olan denetimin çeşitli tarifleri yapılmıştır.Tekışık'a göre (1996: 224), Milli Eğitimde teftiş, eğitim ve öğretim hizmetlerinin Kanun, Tüzük, Yönetmelik ve programlara uygun biçimde yürütülmesini sağlamak ve verimi artırmak amacı ile yapılmaktadır.

Bursalioğluna göre (1987: 186) denetim, kamu yararı adına davranışı kontrol etme sürecidir. Başaran'a göre (1982: 105) denetim, bir görevde yapılanla yapılması gerekenin karşılaştırılması,yapılmayanlar için gereken önemin alınmasıdır. Fişek'e göre(1975: 238), örgütçe benimsenen amaçların ya da üstlenilen görevlerin eksikliği, verimli ve zamanında gerçekleşip gerçekleşmediğinin hiyerarşi içinde ve yaptırımlı biçimde izlenmesidir. Bolatoğlu'na göre (1985: 129) denetimin anlamı, eğitim-öğretimin gerçekleştirilmesi ve bireyin örgütle uyumunun en yüksek düzeye çıkarılması için gereken çalışmaların yapılmasıdır. Hesapçioğlu'na göre (1989: 245), performansın planlara uygunluğunu sağlama işidir.

Etkili bir denetim programı sınıf gerçeklerinden doğar ve sınıf içi etkinlikleri zenginleştirir (Ersan.1991: 196). Denetim,yönetici,öğretici ve yardımcı personelin mesleki gelişmelerini sağlama yoluyla okulların başarısında ve ürünün niteliğinin artmasında anahtar görevi yapar (Seçkin.1991: 201). Öğretmenlere yapılan yardım

kuşkusuz öğrencilere yapılan yardım yerine geçecektir (Yalçinkaya. 1992: 2). Denetim, öğretmenlerin öğrencilerin görüş açılarını genişletmesi, bu süreçte katılanlarda gelişme isteği yaratması ve verimi artırma işlevini yerine getirmeye çalışmasıdır (Aydın. 1989). Müfettiş, öğretmenin nasıl hareket edeceği hususunda talimat vermekten veya çalışmalar düzenlemekten vazgeçerek, "Öğrenci neler yapmalı" sorusuna öğretmenle birlikte cevap arama yoluna gitmelidir (Ertürk. 1975: 21). Modern denetimde bireysel farklılıklar önemlidir. Bu bağlamda müfettişlerle denetim görenler arasında olması istenen etkileşim, iletişim ve ilişkide müfettişlerin kişisel tavrı ve kişisel özellikleri de önemli bir faktördür (Seçkin. 1994: 201-204). Sonucunda yöneticilerin ve uygulayıcıların çabaları ortak amaçlara doğru kanalize edilmelidir (Hesapçıoğlu. 1989: 247) .

Tezcan'a göre (1988: 404), kavramlar somuta indirgendiğinde etkinlik kazanırlar. Bu yaklaşımın öğretmen tarafından benimsenmesi olumlu bir tutumdur. Temel hakların özünü zedelemeyen çağdaş bir denetim sisteminin varlığı, öğretmenlerin en büyük güvencesi olacaktır. Denetime verilen önemin artması, denetim uygulamalarının etkinliğini gündeme getirmektedir.

Altay'a göre (1981: 45), denetim sistemi yaratıcı bir güç, ilham verici bir kaynak, moral yükselten bir özendirme mekanizması ve eğitimde liderlik temellerinden biri olarak görülmelidir. Denetimin ilk hedefi öğretmeni, kendisine mesleksi yön verecek bir duruma getirmektir. Denetleme sistemi işlemeden örgütlerin kendi kendilerine tam görev yaptıklarına pek ender rastlanır. Bu nedenle denetleme bir zorunlu gereksinimden doğmaktadır (Çıtır, 1987: 12).

Kaya'ya göre (1984: 394) eğitimde teftiş, eğitim ve öğretimin geliştirilmesi amacı ile uygulamanın başarı derecesini objektif bir biçimde belirleme sürecidir.

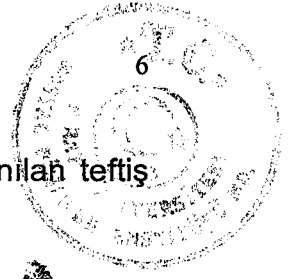
Eğitim sisteminin,kendi işleyişini amaçlanan ürünle ,elde edilen ürünü sürekli biçimde karşılaştırarak etkililik derecesini saptayabilmesi ve amaçlar doğrultusunda kendini yeniden düzenleyebilmesi, tutarlı ve fonksiyonel bir denetim mekanizmasına sahip olmasına bağlıdır.

Teftiş, çok yönlü ve karmaşık bir süreç olup,tüm kurum personelinin ortak bir ürünü,görevi ve sorumluluğudur. Gelişme ve ilerlemeyi sağlamak için denetim hizmetinin gerekliliği ve önemi artmaktadır. Bu nedenle denetim kurumlar için hayati bir önem taşır (Taymaz,1978: 3). Denetim, yönetim kurum ve uygulamalarındaki gelişmelere koşut olarak bir değişim göstermiştir. Böylece denetim, bir kontrol mekanizması olarak başlamış,öğüt verme,yol gösterme, öğretmene yardım ve rehberlik yapma aşamalarından geçerek, okuldaki öğretme-öğrenme sürecini geliştirme amacıyla kişilerle birlikte çalışma ve eğitim liderliği şekline dönüşmüştür (Seçkin,1991: 19).

Verilen tanımların ortak yanlarını birleştirerek teftişi şöyle tanımlamak mümkündür. Yönetici ve öğretmenlerin, kanun, tüzük, yönetmelik ve programlarına göre çalışma durumlarının kabul edilen amaçlar doğrultusunda tesbit edilen ilke ve kurallara uygun olarak yürütölüp-yürütölmediğinin anlaşılması, amaçlara ne dereceye kadar ulaştıklarının objektif olarak tesbit edilmesi, değerlendirilmesi, düzeltilmesi ve geliştirilmesi gibi görevler bütününe teftiş denir (Koçak.1991: 22).

Amaç

Bakanlıkça geliştirilen mevcut teftiş formu, resmi ve özel öğretim kurumlarında görevli ana okulu, anasınıfı, eğitilebilir körler ve sağır okulu, sınıf ve branş öğretmenlerinin teftişinde kullanılmaktadır. Bu teftiş formunun her düzey öğretmene uygulanmasında bazı sorunlar olabileceği göz önüne alınarak bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1-İlköğretim kurumlarında branş öğretmenlerinin denetiminde kullanılan teftiş formunu ilköğretim müfettişleri yeterli görmekte midir ?

2-İlköğretim kurumlarında branş öğretmenlerinin denetiminde kullanılan teftiş formunu branş öğretmenleri yeterli görmekte midir?

3-Mevcut teftiş formları ,branş öğretmenlerinin mesleki gelişmesine imkan sağlayacak nitelikte midir?

4-Bakanlıkça geliştirilen mevcut öğretmen teftiş formuna alternatif olarak geliştirilmeye çalışılan ve sadece branş öğretmenlerinin teftişinde kullanılması düşünülen ve yeni geliştirilen teftiş formunu, ilköğretim müfettişleri ve branş öğretmenleri hangi derecede yeterli görmektedirler ?

5-İlköğretim müfettişleri ve branş öğretmenlerinin, branş öğretmenlerinin denetiminde kullanılacak teftiş formunda yer alması gereken temel ölçütlerle ilgili görüşleri, önerileri nelerdir?

Önem

Amaçlarını gerçekleştirme sürecinde varlıklarını koruyabilen örgütler ayakta kalırlar. Bunun içinde eylemlerin amaçlar doğrultusunda olması örgütsel bir zorunluluktur. Buna göre değerlendirmenin amacı, uygulamanın başarı derecesinin tarafsız olarak belirlenmesi, örgütsel etkililik derecesinin artırılmasıdır (Aydın, 1991: 156). Her sistem kendini kontrol etmek zorundadır. Bunu yerine getirmeyen sistemler kendilerini yenileyemezler (Altıntaş, 1980).

Denetim etkinliklerinin vazgeçilmez ana unsurlarından birisi ve hatta en önemlisi sınıf ziyaretleridir. Eğitim öğretim çalışmalarının geliştirilmesi ve başarılı sonuçlara ulaştırılması için gerekli bilgilerin doğrudan doğruya bir aracı olmadan elde edilmesi yönünden sınıf ziyaretlerinin yerini hiçbirşey tutamaz. Sınıf ziyaretleri, denetim etkinlikleri zincirinin yalnız bir halkasını teşkil eder ve önemli bir yer tutar (Sağlamamer, 1975: 37-53).

7

Bireysel denetim sınıfı ve öğretmeni incelemeyi temel almaktadır (Çelik, 1992: 174). Öğretimin bir bütün olarak ve devamlı bir şekilde değerlendirilmesi lazımdır. Bu değerlendirmenin amacı öğrenme ve öğretimi geliştirme olmalıdır (Sağlam, 1985: 129).

Ders denetimi süreci sadece var olan durumu tesbit etmek anlamına gelmemelidir. Denetimin temel işgörüsü, kurum amaçlarını gerçekleştirmek üzere çaba harcayan personelin çalışmalarındaki eksik ve geliştirilmesi zorunlu görülen davranışların tesbit edilmesi yanısıra, bunların yerinde ve zamanında giderilmesi yollarının aranması ve uygulanmasıdır (Senemoğlu, 1982: 9). Böylece öğrencilerin yetişmesinden sorumlu olanlar, aldıkları dönütlerle hem kendilerini hemde öğretme öğrenme sürecini daha iyi noktalara götürebilirler.

Bakanlıkça geliştirilen mevcut teftiş formunun, resmi ve özel öğretim kurumlarında görevli ana okulu, anasınıfı, eğitilebilir körler ve sağır okulu, sınıf ve branş öğretmenlerinin teftişinde kullanılmaktadır. Ancak, bu teftiş formunun her düzey öğretmene uygulanmasında bazı sorunların olduğu gerek denetimlerimiz gerekse gözlemlerimiz sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmayla müfettiş ve öğretmenlerin önerileri doğrultusunda sadece branş öğretmenlerinin teftişinde kullanılması düşünülen ve yeni geliştirilmeye çalışılan öğretmen teftiş formu önerilmektedir.

Varsayımlar

- 1-Anket sorularına verilen cevaplar Elazığ ve Malatya merkez ilköğretim müfettişleri ile ilköğretim kurumlarındaki branş öğretmenlerinin bir bölümünün görüşlerini yansıtmaktadır.
- 2-Denekler, anket sorularını hiçbir etki altında kalmaksızın, tarafsız olarak cevaplandırmışlardır.
- 3-Ölçme aracının geçerliliği için başvuru uzman kanısı yeterli görülmektedir.

Sınırlılıklar

Araştırma, Elazığ ve Malatya Milli Eğitim Müdürlüklerinde görev yapan ilköğretim müfettişlerinin tamamı ve bu illerdeki merkez ilköğretim okulları ile bağımsız ortaokullarda görev yapan branş öğretmenlerinin bir bölümünün görüşleri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Araştırmada kullanılan bazı kavramların anlamlarında birlik sağlanması için aşağıda açıklama yapılmıştır.

İlköğretim Okulu: Aynı yönetim altında beş yıllık ilkokul ile üç yıllık ortaokuldan ortaklaşım meydana gelen gündüzlü ve pansiyonlu sekiz yıllık ilköğretim kurumunu ifade eder (İ.Ö.K.Y.1993: 5).

Denetmen (Müfettiş): Eğitim-öğretim kurumlarındaki çalışmaların yasalara ve yönetmeliklere uygun olarak yürüyüp-yürümediğini incelemek ve denetlemekle görevli kimse (Demirel, 1993: 30).

Günümüz müfettişi etkin bir lider, etkili bir planlamacı, teknik-bakımdan iyi bir kaynak, politika düzenleyen, yönetim ya da yönetim bilimleri ile çalışanlar arasında becerikli bir arabulucudur (Yalçınkaya, 1993: 15).

Branş Öğretmeni: Bir veya bir grup dersin öğretmenini ifade eder (İ.Ö.K.Y. 1993: 6).

Denetim:Eğitim ve ğretim çalışmalarının yürürlükteki yasa, tüzük, yönetmelik ve genelgelere göre yapılıp yapılmadığının incelenmesi, yoklanması ve soruşturulması işi (Demirel, 1993: 29) .

Ders Denetimi:Okullarda genel denetimler sırasında ya da bunlardan ayrı olarak yapılan, öğretmenlerin kendi alanlarındaki yetişkinliğini, çalışmasını, uyguladığı yöntemleri, bunların uygulamadaki yeterliliğini, öğrencilerin yetişme düzeylerini inceleyip değerlendirmeye yönelik bir denetim türüdür (Taymaz, 1982: 89).

İlköğretim Kurumları:Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel ilkokul, ortaokul, ilköğretim okulu ile yatılı ilköğretim bölge okulu (İ..K.Y. 1992: 496).

Teftiş Formu:Yöneticinin ve öğretmenin uhdesinde bulunan görev ile ilgili olarak yapmış olduğu çalışmaların planlı olarak izlenmesi ve değerlendirilmesini sağlayan lme aracı.

Öğretmen: Resmi ve özel ilköğretim kurumlarında görevli anaokulu, anasınıfı, özel sınıf, branş ve rehber ğretmenleri (İ..M.R.T.Y. 1991. 2346).

Yönetici:Resmi ve özel ilköğretim kurumlarını yöneten müdür yetkili ğretmen, müdür ve müdür yardımcıları.

BÖLÜM II

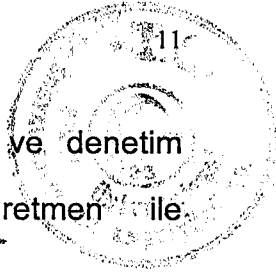
PROBLEME İLİŞKİN ARAŞTIRMALAR VE İLGİLİ LİTERATÜR

İlköğretimde Denetim

Tüm ilköğretim kurumlarının denetimi ilköğretim müfettişlerince yapılmaktadır. İlköğretim kurumları aynı binada 8 yıllık olabileceği gibi 5 yıllık ilkokul ile 3 yıllık bağımsız ortaokullardan da oluşabilmektedir.

İlkokul ve ortaokulun biraraya getirilmesi ile oluşturulan ilköğretim okullarında program bütünlüğü tam olarak sağlanamamıştır. Bir takım derslerde sağlanmaya çalışılan bütünlüğün, uygulamada amacına ulaşmadığı gözlenmektedir. Öğretmen yeni geliştirilen eğitim-öğretim programlarının uygulanması konusunda bilgilendirilmediği için uygulamada birlik oluşturulamamıştır. Ayrı ayrı işleyen kurumların adları zamanla birleştirilerek ya da yönetimi birleştirmekle bütünlük sağlanmaya çalışılmışsa da hedefe ulaşamamıştır. Aynı yönetim altında birleştirilen ilkokul ve ortaokulun ilköğretim olarak yapılması yasal olarakta 18.08.1997 tarih ve 23084 sayılı resmi gazetede yayınlanan 4306 sayılı kanunla mümkün olmuştur. Yasal olarak gerçekleşen 8 yıllık kesintisiz ilköğretimin, uygulamada amacına ulaşıp ulaşmadığını zaman gösterecektir.

İlköğretim okullarının bugünkü denetimi ilköğretim kurumları rehberlik ve teftiş yönergesi esaslarına göre yapılmaktadır. Sınıf öğretmeni ve branş öğretmeni için aynı teftiş formu kullanılmakta, branş öğretmenlerinin denetiminde, okuttukları derslerde öğrencilerin kazandıkları bilgi, beceri ve davranışlar değerlendirilmektedir. Birden fazla ders okutan branş öğretmenlerinin okuttukları derste teftiş edilmeleri esastır. Ders denetimi kurum denetimi sırasında yapılmaktadır. Ders denetimi zamanı, müfettiş okuldayken, öğretmen derse girmeden az önce haberdar edilmekte,

yöneticiden öğretmen hakkında bilgi alınamadığı gibi fiziki mekan ve denetim elemanının iş yoğunluğundan dolayı denetimden önce öğretmen ile görüşülememektedir.

Ders denetiminin yapılmasında müfettiş sınıfa öğretmenle girerek,sınıftan öğretmenle birlikte çıkmaktadır. Sınıftaki gözlem, denetim formunda bulunan ölçütlere göre yapılarak kazandırılan davranışlarla ilgili öğrencilere sorular sorulmaktadır. Ders denetimi sonunda bir değerlendirme yapılarak öğretmen için denetim formu doldurulmaktadır. Öğretmene gönderilmeyen bu denetim formları öğretmenin sicil dosyasına konarak İl Milli Eğitim Müdürlüklerinde saklanmaktadır. Kurum denetim raporu okullara gönderilerek öğretmenin değerlendirmesi puan olarak kurum denetim raporunda yer almaktadır. Kurum denetim raporlarına okulların ihtiyaçları yazılarak üst yöneticilere bilgi verilmektedir. Yöneticilerin bu raporlar doğrultusunda okulların ihtiyaçlarını karşıladıkları söylenemez. Türkiye genelinde Milli Eğitim Bakanlığına milli gelirden ayrılan ödenek yeterli olmadığından, yönetici konumundakilerinde bu mali yetersizlik durumunda okulların ihtiyaçlarını karşılamaları mümkün değildir. Bu noktadan hareketle Milli Eğitim Müdürlükleri ile İlköğretim Müfettişleri Kurulu, sağlıklı bir iletişim ve eşgüdüm içinde çalışmalıdırlar. O zaman sorunların çözümünde başarı sağlanabilir.

BAŞKAN

Ders Denetiminin Tarihi Gelişimi ve Denetim İle İlgili

Yasal Düzenlemeler

Eğitimin varoluşu ile birlikte denetim de var olmuştur (Koçak, 1991: 176). Türk eğitim sisteminde ilköğretim düzeyinde denetim hizmetinin Tanzimat döneminde başladığı görülmektedir (Aydın. 1993: 144). Milli Eğitim sisteminin, bir alt sistemi olan teftişin tarihi gelişimi, İmparatorluk döneminin ıslahat hareketlerinin başladığı dönemlerden itibaren günümüze kadar erişmektedir (T.K.Başkanlığı, 1993: 101).

Denetimin gelişimi Milli Eğitim tarihimizde, İmparatorluk ve Cumhuriyet dönemlerinde denetim olmak üzere iki dönem olarak ele alınabilir. Mahalle Mektepleri hakkında 1838 tarihli layihada, bu okullarda öğretimin aksaklıklarının giderilmesi amaçlanmış ve öğretmenlerin mesleki yeteneklerini ortaya çıkarmak, öğretimi geliştirmek ve öğrencilerin daha iyi yetişmelerini sağlamak üzere görevlendirilecek memurlar tarafından teftiş edilmeleri ön görülmüştür. 1848 tarihli “Etfalin Talim ve Tedris ve Terbiyelerini ve Vechile Eylemleri Lazım Geleceğine Dair Sıbyan Mekatibi Hacerleri Efendilere İta Olunacak Talimat” başlığını taşıyan genelgede, öğretim programı, araç ve gereçler, yöntem, öğretim süresi ve devam, disiplin, öğretmenler hakkında temel hükümler belirtilmiştir. Okulları teftiş etmek ve hocalara yol gösterip rehberlik yapmak için “Muin-i Mekatip” (Mektepler Muini) adıyla müfettişlikler kurulmuştur (Akyüz, 1982: 106-107).

1862 yılında, Sıbyan ve Rüştîye okullarını denetlemek üzere görevlendirilen memurlara ilk defa “Müfettiş” denilmiş, müfettişlere merkez ve taşradaki okulları denetim görevi verilmiştir (Koçak, 1992: 176).

13

Tanzimat döneminde ilköğretim müfettişleri ile Bakanlık müfettişleri yan yana görev yaparken bu dönemden sonra Bakanlık Müfettişleri Bakanlığa, İlköğretim Müfettişleri de Valiliklere bağlı duruma getirilmiştir (Cengiz, 1990: 52).

1875 yılında hazırlanan bir nizamname ile müfettişlerin öğretmenlere rehber ve yardımcı olmaları öngörülmüştür. Ayrıca rüştiyelerde denetim defteri bulundurulması gerektiği, bu defterlere müfettişler tarafından öğretim ve yönetime ilişkin gözlem ve önerilerin yazılacağı, defterlerin okul müdürü tarafından saklanacağı ve istenildiğinde müfettişe verileceği nizamnamede yer almıştır (Taymaz, 1982).

İlköğretim müfettişlerinin görev ve yetkilerini belirten ilk yönetmelik 1910 yılında hazırlanıp yürürlüğe konmuş olan “Mekatib-i İptidaiye Müfettişlerinin Vezaiine Müteallik Talimat” adını taşımaktadır (Su, 1974: 57).

1912 yılında “Maarif-i Umumiye Nezareti Teşkilat Nizamnamesi Layıhası” adıyla yeni bir tüzük hazırlanmış ve yürürlüğe konulmuştur. Bu tüzüğe göre Müfettiş-i Umumilik (Genel Müfettişlik adıyla yeni bir birim kurulmuş ve sürekli bir denetim öngörülmüştür) (Koçak, 1991: 176).

23 Eylül 1913 yılında hazırlanan Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-u Muvakkatı (Geçici İlköğretim Yasası) ile okullarda denetimin ilköğretim müfettişleri tarafından yapılması belirtilmiştir. Müfettişlerin bu görevlerini nasıl yapacaklarını belirten talimatnameye göre ilköğretim müfettişlerinin görevleri, denetim, soruşturma ve irşad olmak üzere üç ana grupta toplanmıştır. 1923 yılında Maarif Müfettişleri Talimatnamesi ile ilk Tedrisat Müfettişlerinin Vazifelerine Dair Talimatname yayınlanmıştır (Taymaz, 1978: 13-14).

Cumhuriyet döneminde 3 Mart 1924 tarihli "Tevhid-i Tedrisat Kanunu" ile tüm medrese ve okullar Maarif Vekaletine bağlanmıştır. Bunun sonucu teftiş kurulu görevlerinin yeniden gözden geçirilmesi amacı ile 1-25 Mayıs 1925 tarihleri arasında Konyada Maarif Umumi Müfettişleri toplantısı yapılmış ve Bakanlar Kurulunun onayladığı "Maarif Müfettişleri Umumiyelerinin Hukuk Selahiyet ve Vazifelerine Dair Talimat" hazırlanmıştır. Bu yönetmelikte, Maarif Vekili adına tüm eğitim kuruluşlarını kanun, tüzük ve yönetmeliklere uygun olarak denetlemek üzere Müfettiş-i Umumiye ve Muavinlerinin atanması öngörülmüştür (Tef.Krl.Başk, 1993: 101).

1927 yılında yürürlüğe konulan İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliğinde denetim, öğretim ve yol gösterme, soruşturma, görevlerin yerine getiriliş biçimi ve sonuçları ile diğer konulara ilişkin hükümlere yer verilmiştir. 1933 yılında 2287 sayılı kanunla Milli Eğitim Bakanlığı örgütü genişletilmiş, yasanın 10.maddesinde teftiş kurulunun kuruluş şekli belirlenmiştir. 1949 yılında teftiş kurulunun çalışma şeklinde değişikliğe gidilmiş ve Yurt düzeyinde teftiş bölgeleri oluşturulmuş ve müfettişler bu bölgelerde görevlendirilmişlerdir. Ancak, bu uygulamaya 1950 de son verilmiş, 1983 te yeniden başlanmıştır.

1961 de yürürlüğe giren 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunun'un 23. maddesinde öngörülen İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliği, 1962 de hazırlanarak yürürlüğe girmiştir. 1967 de Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur (Koçak, 1992: 176).

3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanunun emrettiği Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü 19 Şubat 1993 tarih ve 21501 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş, Tüzüğün 38.maddesinde öngörülen Yönetmelik ise 3 Ekim 1993 tarih ve 21717 sayılı Resmi Gazetede

yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur. En önemli özelliği ise bütün müfettişlerin yarışma sınavı ile müfettiş yardımcılığına başlatılması ve belli sürelerden sonra yeterlilik sınavlarıyla müfettişliğe atanmanın usul ve esas alınması ile müfettişliğin kariyer esasına dayandırılması olarak değerlendirilebilir (Tef.Krl.Bşk, 1993: 102).

1991 yılında “İlköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği” adını taşıyan yönetmelik yürürlüğe konulmuş olup, özde daha önceki yönetmeliklerde yer alan noktalara temas etmekle beraber bazı değişiklikleri kapsamaktadır. Bu yönetmelikle “Müfettiş Yardımcılığı” görevi getirilerek, yardımcılarının yetiştirme, seçilme ve çalışma şartları belirtilmiştir. Müfettiş ve Müfettiş yardımcılarının görevleri rehberlik, işbaşında yetiştirme, denetim ve değerlendirme, inceleme, soruşturma olarak belirtilmiştir. 1991 yılında yürürlüğe giren “İlköğretim Kurumları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi” daha önceki yönetmeliklere göre çağdaş denetim ilkelerine uygun olarak hazırlanmıştır. Klasik denetim anlayışından uzaklaşmaya çalışıldığı, denetimlerde öncelikle doğruların yakalanması anlayışının benimsendiği yönergenin içerdiği bölümlerde açıkça görülmektedir (Bozkurt, 1995: 20-21).

Çağdaş Denetim İlkeleri

Denetim, yönetim süreçlerinden biri olduğu kadar, diğer süreçlerinde yeniden düzenlenmesine klavuzluk eden bir hizmettir. Denetim değişik etkinlikleri ve teknikleri içerir (Taymaz .1978: 34)

Denetim, örgütsel eylemlerin kabul edilen amaçlar doğrultusunda belirlenen ilke ve kurallara uygun olup olmadığının anlaşılması süreci olarak düşünülebilir. Çağdaş eğitim denetiminin amacı, öğretme ve öğrenme sürecinin geliştirilmesidir. Çağdaş eğitim denetiminin amaç ve yöntemini, var olan ve belirlenen problemin

niteliği, ortamın özellikleri ve koşulları belirler. Peşin yargı ve yoruma bu yaklaşımda yer verilmemektedir. Çağdaş eğitim denetimi; bilimsel, güdüleyici. işbirliğine dayalı, hem geçmişe hem geleceğe yönelik, hem çözümleyici hemde birleştirici teknik ve sosyal bir süreçtir.

Çağdaş eğitim denetim ilkelerini Aydın (1993) şöyle sıralamaktadır:

- 1- Denetim amaçlı bir girişimdir.** Amaçsız olan denetimin sadece kayba neden olacağı açıktır. Belirlenmiş amaçlar tarafından yönlendirilmeyen denetim etkinliklerinin, eğitimin etkililiğine katkıda bulunması imkansızdır.
- 2- Çağdaş denetimde demokratik liderlik vardır.** Çağdaş denetimde gelişme için gerekli liderliğin, önemli ölçüde gruptan doğması gereğine inanılmaktadır. Söz konusu liderliğin doğması ve gelişmesini kolaylaştırıcı ve özendirici koşulların hazırlanması denetmenin görevidir.
- 3- Çağdaş denetimde hareket noktası var olan yapı ve koşullardır.** Denetim kendi kendine bir amaç değil, belli bir amaç için kullanılan bir araçtır. Öğretme ve öğrenme sürecini geliştirmeyi amaçlayan denetim süreci, sürecin yer aldığı yapıyı amaçlar açısından dikkatle incelemek durumundadır.
- 4- Çağdaş denetim öğrenme ve öğretme ortamlarını bir bütün olarak ele alır.** Öğretmen, eğitim ortamının bütünlüğü içinde ele alınır. Eğitim girişiminin sadece bir yönü değil, tüm yönleri bir bütün olarak, denetim programının odak noktasını oluşturur. Süreçte rol oynayan öğeler, bütün içerisinde ve bütüne sağladıkları katkılar açısından ele alınır.
- 5- Çağdaş denetim programının hareket noktası eğitim ortamının ivedilik taşıyan sorunlarıdır.** İvedilik taşıyan sorunlara grup süreci ile yaklaşan çağdaş eğitim denetimi, sürece katılanların ilgi ve desteğini sağlar. Buda denetim açısından geleceğe yönelik önemli bir yatırımdır.

6- Çağdaş eğitim denetimi işbirliğine dayanır. İstendik sonuçların elde edilmesinin, çabaya katılan bireylerin tümünün, istekle ve etkili bir biçimde çalışmalarına bağlı olduğu görüşü benimsenmektedir.

7- Çağdaş eğitim denetimi grup yaklaşımının ön görür. Çağdaş denetimin belli başlı ilkelerinden biri grup yaklaşımıdır. Otoriter denetim yaklaşımının gelişmeyi engellediği anlaşılmıştır.

8- Çağdaş eğitim denetiminde sorumluluk paylaşılır. Sorumluluk paylaşmada yeterliliğin önem ve gerekliliği bilinmektedir. Mesleksel gelişmede de etkinliğe katılmanın önemi açıktır. Yeterliliğe dayalı bir katılma politikası izlenerek öğretmenlerin gelişmesi sağlanabilir.

9- Çağdaş eğitim denetimi modelleştirilmiş bir süreç değildir. Çağdaş eğitim denetimi belli bir programa ve modele bağlı kalma yerine, her durumun özelliklerine göre farklı programların düzenlenmesi gereğine inanmaktadır. Bu nedenle çağdaş eğitim denetiminde esneklik ilkesi benimsenmektedir.

10- Çağdaş eğitim denetimi öğretmenlere kendilerini kanıtlama imkanı tanır. Denetimin amaçlarından önemli biriside, öğretmenlerin güçlü yanlarını vurgulayıcı, destekleyici ve özendirici bir yaklaşımın izlenmesidir.

11- Çağdaş eğitim denetimi programında bir sıra ve süreklilik vardır. Denetmen, yeneğin ve yeterliğin birbirini izleyen aşamalarla elde edildiğini unutmamalıdır. Mesleksel etkinliklerin öğretmenlerin yetişmişlik düzeylerine göre ayarlanması, etkili bir denetim uygulamasının göstergesidir.

12- Çağdaş eğitim denetiminde bireysel farklılıklara inanılır. Çağdaş denetimde grup sürecinde ve yaklaşımına büyük önem verilir. Kuşkusuz bu bireysel yaklaşımı önemini yadsıma anlamına gelmez.

13- Çağdaş eğitim denetiminde olumlu insan ilişkileri yaklaşımı izlenir. Dikte ettirme yerine, gelişmeyi özendirme, hiyerarşik ve otoriter bir denetim ve

değerlendirme yerine, kendi kendini değerlendirme, çağdaş eğitim denetiminin önem verdiği noktalardır.

14- Çağdaş eğitim denetiminde etkileşim önemlidir. Çağdaş denetimin kalbi etkileşimdir. Bu nedenle, öğretme ve öğrenme ortamında etkili bir etkileşim için gerekli, uygun koşulların hazırlanmasına özel bir önem verilir. Bu konu denetimsel bir işlev olarak kabul edilir. Etkili bir etkileşim için sağlıklı bir iletişim zorunludur.

15- Çağdaş eğitim denetiminde başarıda görüş birliğinin önemine inanılır. Denetimin ve dolayısıyla eğitim amacının gerçekleştirilmesinin, sürece katılanlar arasında sağlanacak görüş birliği ile olabileceğine inanılmaktadır.

İlköğretim Kurumlarında Denetim Usul ve Esasları

28.10.1991 tarih ve 2346 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanan M.Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Rehberlik ve Teftiş Yönergesine göre Resmi ve Özel İlköğretim Kurumlarının denetimleri halen İlköğretim Müfettişlerince yapılmaktadır. Bu Denetimde:

A-Kurum Teftişi: Kurum teftişi kapsamında:

1-Öğretmen Teftişi

2-Yönetici Teftişi

3-Diğer Personelin Teftişi yapılmaktadır

B-İmtihan Teftişi

A-Kurum Teftişinde: Fiziki durum, eğitim-öğretim durumu, büro işleri, öğrenci işleri, personel işleri, demirbaşlar gözönüne alınmaktadır.

a-Fiziki Durum:

1-İdare odaları, dershaneler, müzik, resim-iş, sosyal bilgiler, yabancı dil dershaneleri, anasınıfı, alt özel sınıf gibi özellik taşıyan dershaneler, laboratuvar, atölye, kitaplık, konferans-salonu, beden eğitim salonu, veya çok amaçlı salon, eğitici kol çalışma odaları, oyun sahaları ve spor tesisleri, lavabo-VC, aydınlatma, ısıtma va su tesisleri ile yatılı ve pansiyonlu okullarda bunlara ilaveten yatakhane, revir, yemekhane, mutfak, bulaşık yıkama yeri, banyo-duş ve lavabolar, çamaşırhane, depo, ambarlar, etüt salonları ve garaj gibi yerlerin ihtiyacı karşılar nitelik ve nicelikte olması,

2-Yangından korunma ve sivil savunma tedbirlerinin alınması,

3-Genel temizliğe, mevcut eşya, ders araç ve gereçlerinin bakıma, tertip ve düzenine gereken ilginin gösterilmesi,

4-Okul, sınıf ve bölümlerinin adlarının levhalara yazılıp, uygun yerlere asılması,

5-Okul bahçelerinin ihata duvarı, ağaçlandırılması, uygulama bahçesi ve sportif faaliyetler için düzenlenmesi,

6-Türk Bayrağı mevzuatını uygulama, Atatürk ve şeref köşelerinin hazırlanmış olması,

7-Varsa motorlu araçların bakım, kullanma ve onarım durumları, gibi fiziki şartların eğitim-öğretimi geliştirecek düzeyde olması değerlendirilir (M.E.B. 2346 S.T.D).

b-Eğitim-Öğretim Durumu:

Eğitim çalışmaları ile ilgili kayıtların incelenmesi, okul-çevre ilişkilerinin etkinliği, öğrencilerin bu eğitimden kazandıkları davranışlar incelenir. Bu konuda:

- 1-Sosyal faaliyetler,
- 2-Rehberlik ve eğitici kol çalışmaları,
- 3-Yıllık, ünite ve günlük planların hazırlanması, yıllık ders dağıtım çizelgelerinin programa uygunluğu,
- 4-Seçmeli derslerin tesbitinde okul ve çevre şartlarını dikkate alması,
- 5-Ders araç ve gereçlerinin temini, bakımı ve korunması,
- 6-Yatılı ve pansiyonlu okullarda etüt saatlerinin program ve mevzuat doğrultusunda planlanması, değerlendirilir (M.E.B. 2346 S.T.D).

c-Büro İşleri:

Bu bölümde aşağıdaki maddeler değerlendirmeye alınmaktadır.

- 1-Kurumlarda tutulması gerekli, defter, dosya ve kayıtların usulüne uygunluğu,
- 2-Yazışmalarda desimal sistemin kullanılması,
- 3-Özel öğretim kurumları bilgi formlarının öğretim yılının ilk ayı içinde gönderilmesi,
- 4-İlanlar dosyası tutulması değerlendirilir (M.E.B. 2346 S.T.D).

d-Öğrenci İşleri:

Bu bölümde aşağıdaki maddeler değerlendirmeye alınmaktadır.

- 1-Öğrenci kayıtları, künye defterleri, okullararası öğrenci nakilleri ve yabancı öğrencilerin kayıtlarının mevzuatına uygunluğu,
- 2-Öğrenci devam takip işlemleri, öğrenci ruhsal dosyalarının işlenmesi,
- 3-Sınıf geçme defterlerine yıl sonu, yıl sonu başarı ve ağırlıklı yıl sonu notları ile genel başarı ortalamalarının işlenmesi,
- 4-Diploma, kurs belgesi, takdirname, yoklama fişleri, tezkere, rapor, kayıt silme, dosya isteme-görderme, ile ilgili işlerin gereğince yürütülmesi,
- 5-Kanaat, imtihan not cetvellerinin temiz ve doğru bir şekilde düzenlenmesi,

- 6-Yıl sonu öğretmenler kurulu tutanaklarının usulüne uygunluğu, yıl sonu sınıf geçme durumlarının öğrencilere duyurulması,
- 7-Müzik ve beden eğitimi derslerinden muaf tutulan öğrencilere ilişkin işlemler ve öğrenci istatistikleri değerlendirilir (M.E.B. 2346 S.T.D).

e-Personel İşleri:

Bu bölümde aşağıdaki maddeler değerlendirmeye alınmaktadır.

- 1-Öğretmen, memur ve diğer personel için usulüne uygun devam-devamsızlık ve sicil defterlerinin, kişisel dosyalarının tutulması,
- 2-Öğretmen ve yöneticilerin işe başlayış ayrılışlarının ilgili makamlara bildirilmesi,
- 3-Ders dağıtım çizelgelerinin Kasım ayı başında,öğretim yılı içerisinde yönetici ve öğretmenlerin ders saatlerinde, yapılan değişikliklerin İl veya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne zamanında bildirilmesi,
- 4-Stajyer öğretmenlerin yetiştirilmelerinin ilgili mevzuata uygunluğu,
- 5-Yöneticiler, memur ve personel arasında işbölümü ve görevlerin değişmesi halinde devir teslim işlerinin yapılması,
- 6-Mutfak, yemekhane, çamaşırhane, kantin ve benzeri yerlerde çalışan personelin periyodik sağlık muayenelerinin yaptırılması,
- 7-Maiyetindeki personelle ilgili teftiş defterlerinin tutulması,
- 8-Özel okullarda, öğretmen yönetici, memur ve hizmetlilerin inha (özlük ve tavin) işlemlerinin zamanında ve usulüne uygun şekilde yapılması,
- 9-Görevlilerin açıklanan haftalık ders saatlerine ve başarılarına uygun şekilde çalıştırılması,
- 10-Yabancı uyruklu öğretmen (varsa görevlendirilmeleriyle ilgili) çalışma izinlerinin olup olmadığı,
- 11-Rehber öğretmenlerin mevzuatına uygun çalıştırılması,

- 12-Ders saati karşılığı çalıştırılan öğretmenlerin ders saatlerinin Bakanlar Kurulu Kararına uygunluğu,
- 13-Görevlilerin nöbet çizelgelerinin usulüne uygunluğu değerlendirilir (M.E.B. 2346 S.T.D).

f-Demirbaş:

Bu bölümde aşağıdaki maddeler değerlendirmeye alınmaktadır.

- 1-(A) ,(B) ,(C) demirbaş eşya defterlerinin tutulması,
 - 2-Demirbaş eşya üzerine demirbaş numaralarının yazılması,
 - 3-Demirbaş eşyanın kayıttan düşülmesi ve Milli Emlak Dairesine intikalinin yapılması,
 - 4-Kullanılmaya ve yoğaltılmaya mahsus eşya ve malzemenin ilgili defterlere kaydedilmesi,depo giriş çıkış işlemlerinin mevzuat doğrultusunda yapılması,
 - 5-Özel okullarda esas defterlere geçirilmemiş eşyanın okul adına fatura edilmesi, görevliler arasında devir teslim işleminin yapılması,
 - 6-Döner sermaye işlerinin mevzuatına göre yürütülmesi, değerlendirilir.
- Bu değerlendirmelerin sonucunda "Kurum Teftiş Raporu" (Ek:9) düzenlenir (M.E.B. 2346 S.T.D).

Öğretmen Teftişi:

Resmi ve özel ilköğretim kurumlarında görevli öğretmenlerin başarı durumları sınıf veya ders teftişi yapılmak suretiyle değerlendirilir. Sınıf veya ders teftişleri ilköğretimin amaçlarını gerçekleştirmek için eğitim-öğretim faaliyetlerinin meydana gelişini gözlemek üzere dersane, salon, labaratuvar, atelye ve işliklerde yapılır. Ders veya sınıf teftişi, teftişin genel amaçlarına uygun olarak, aşağıdaki amaçların gerçekleştirilme derecesini tesbit etmek üzere yapılır.

- a-Öğretmenin öğretimindeki başarı derecesi hakkında bilgi edinmek,
- b-Öğretmenin özellikle olumlu ve ümit verici karakteristik davranışlarını tesbit etmek,
- c-Öğretmeni görevini en iyi biçimde yapmaya özendirmek ve teşvik etmek,
- d-Kurumda eğitim-öğretim birliğini sağlamak üzere rehberlik ve yardımda bulunmak,
- e-Kurumda öğretmenlerin uyguladıkları öğretim, metod ve tekniklerini geliştirmek,
- f-Öğretim araç ve gereçlerinin sağlanmasında ve kullanılmasında yardımcı olmak,
- g-Öğrenci başarısının bilimsel metodlar ile ölçülmesi ve değerlendirilmesinde yardım etmek,
- h-Öğretmenin karşılaştığı problemlerin çözümünde yol göstermektir (M.E.B. 2346 S.T.D).

Sınıf ve Ders Teftişinde Gözönünde Bulundurulması Gereken Esaslar:

Resmi ve özel ilköğretim kurumlarında görevli sınıf ve ders öğretmenlerinin teftişinde aşağıdaki esaslar gözönünde bulundurulur.

- a-Teftiş grupça yapılan planlamaya uygun olarak yürütülür.
- b-Sınıf ve ders teftişini değerlendirmek üzere "Öğretmen Teftiş Formu" kullanılır.
- c-Öğretmenin teftişinden önce,yöneticiden öğretmen hakkında bilgi alınır.
- d-Teftişi yapılacak öğretmen ile teftişden önce görüşülür.
- e-Müfettiş ve müfettiş yardımcısı sınıfa öğretmenle birlikte girer.
- f-Müfettiş veya müfettiş yardımcısı teftiş sırasında sınıfın bir üyesi gibi davranır.
- g-Müfettiş veya müfettiş yardımcısı sınıftan öğretmenle birlikte çıkar.

h-Öğretmenin birden fazla dersi ve sınıfı varsa en az ikisindeki öğretimi gözlenir.

ı-Teftişde çevre şart ve imkanları dikkate alınır.

i-Müfettiş ve müfettiş yardımcısı, teftiş sonunda öğretmenle görüşür.

j-Teftiş sonunda yapılan değerlendirmeler kesin olarak belirlenir.

k-Teftiş sonunda zümre ve şube öğretmenleri ile ayrı ayrı veya birlikte toplantılar düzenlenir (M.E.B. 2346 S.T.D).

Yönetici Teftişi:

Resmi ve özel ilköğretim kurumlarında görevli müdür yetkili öğretmen, müdür ve müdür yardımcılarının teftişinde, "Yönetici Teftiş Formu" (Ek:5) kullanılır. Bu form kimlik bilgilerinin yanı sıra fiziki durum, yönetim, eğitim-öğretim durumu, büro işleri bölümlerinden oluşmaktadır (M.E.B. 2346 S.T.D).

Diğer Personelin Teftişi:

Kurumda çalışan yönetici ve öğretmenlerin dışında kalan diğer personelin (memurlar, hizmetliler v.b. gibi) çalışmaları, kurum teftişi içinde değerlendirilir. Her personelin başarı durumu kurum teftiş raporunun "Genel Değerlendirme Bölümü" nde isimleri ayrı ayrı belirtilir (M.E.B. 2346 S.T.D).

İmtihan Teftişi:

Resmi ve özel ilköğretim kurumlarından ortaokul ve ilköğretim okullarının ikinci kademesinde öğrenci başarıları ile ilgili ölçme ve değerlendirme çalışmalarını, devam-devamsızlık durumları hakkında yapılacak işlemleri değerlendirmek amacıyla imtihan teftişi yapılır (M.E.B. 2346 S.T.D).

İmtihan Teftişinde İncelenecek Durumlar:

İmtihan teftişi kurumun özelliğine göre öğretim yılı içinde birdefa olmak üzere, grubun tamamı tarafından yapılacağı gibi alt gruplar tarafından da yapılır. Grup içerisinde müfettişlerin kendi aralarında görevlerinin daha düzenli yürütülmesi için oluşturdukları gruplar alt grup olarak adlandırılmaktadır.

Kurumların mevzuatında belirtilen tariflere göre yapılacak olan imtihan teftişlerinde aşağıdaki durumlar incelenip değerlendirilir.

- a-Öğretim programlarının uygulama durumu, öğretmensiz geçen derslerin durumu ve alınan tedbirler,
- b-Sınıf geçme ile kayıt-kabul, iş ve işlemlerinin yönetmeliklerde belirlenen esaslara uygunluğu,
- c-Öğrenci başarı seviyesinin yükseltilmesi, başarısız öğrenciler ve sınıfların durumu ile ilgili olarak yapılacak çalışmaların öğretmenler kurulunun yıl sonu toplantısında görüşülmesi ve alınan kararlar,
- d-İmtihan öncesi yapılan toplantı tutanakları,
- e-Uygulanacak imtihanların şekli, başlama saati ve imtihanda kullanılacak araç ve gereçlerin tesbiti ile imtihan çizelgelerinin ilan edilmesinin usulüne uygunluğu,
- f-İmtihan programlarının zamanında ve gereği gibi hazırlanmış olması,
- g-Soruların ölçme ve değerlendirme esaslarına göre hazırlanıp değerlendirilmesi.
- h-Yazılı imtihanlar için sorularla birlikte bir "cevap anahtarı" ve "puanlama baremi" hazırlanmış olması,
- ı-İmtihan komisyonlarınca hazırlanmış olan imtihan esaslarına ait tutanakları,
- i-İmtihan evrakının değerlendirilmesinde gerekli titizliğin gösterilerek yönetmeliğinde belirtilen usul ve esaslara uyulması,

- j-İmtihanlarla ilgili tutanakların düzenlenmesi ve dosyalanması,
- k-İmtihan not cetvellerinin düzenli ve doğru bir şekilde hazırlanması,
- l-İmtihanlarla ilgili bilgilerin zamanında öğrencilere duyurulması,
- m-Öğrencilerin genel bilgi seviyesinin belirlenmesi,
- n-Varsa okul dışından bitirme imtihanına girenlere ilgili iş ve işlemlerin mevzuat doğrultusunda yapılması,
- o-Not defteri, not çizelgeleri ve imtihan evrakının okul müdürlüğüne zamanında teslim edilmesi.

Değerlendirme sonucunda "İmtihan Teftiş Raporu" düzenlenir. Dört nüsha düzenlenen imtihan teftiş formlarının biri Grup Başkanında, birisi Kurul Başkanlığında kalır, bir nüshası İl Milli Eğitim Müdürlüğüne ve bir nüshası da ilgili kuruma gönderilir.

Kurum Teftiş Raporunun yazılması:

Kurum teftişi yapıldıktan sonra yönetici ve öğretmenler için düzenlenen teftiş formlarındaki bilgiler dikkate alınarak, "Kurum Teftiş Raporu" dört nüsha olarak düzenlenir. Kurum teftiş raporu yazılırken şu hususlar dikkate alınır.

a-Kurum Teftiş Raporunun: Fiziki durum,büro işleri ve eğitim-öğretim bölümleri yönetici teftiş formlarındaki bilgiler değerlendirilerek yazılır. :

b-Genel değerlendirme bölümünde yöneticilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin çalışmaları değerlendirilir. Başarı durumları puan ve derece itibariyle isimleri yazılarak belirtilir. Ödüllendirilmesi uygun görülenler hakkında grup başkanınca teklif yapılır.

c-Kurum ihtiyaçları bölümünde teftiş sırasında tesbit edilen öğretmen, memur, hizmetli, malzeme, kitap, ödenek ve onarım gibi ihtiyaçları belirtilir. Bunların giderilmesi ile ilgili tekliflerde bulunulur.

d-Dört nüsha düzenlenen kurum teftiş raporu, yönetici ve öğretmen teftiş formları ile birlikte Kurul Başkanlığına sunulur. Kurul Başkanlığınca incelenen raporların bir nüshası İl Milli Eğitim Müdürlüğüne, bir nüshası Grup Başkanına, bir nüshası da ilgili kuruma gönderilir. Dördüncü nüsha, saklanır. Süre bitiminde yönetici ve öğretmen teftiş formları ilgililerin özlük dosyalarına konulmak üzere sicile gönderilir. Yönetici ve öğretmen teftiş formları ilgili kurumlara gönderilmez.

Kurum Teftiş raporundaki bilgiler esas alınarak her kurum için teftiş tebliği hazırlanır ve bu tebliğ kurumun Teftiş Defterine yazılır ve imza altına alınır (M.E.B. 2346 S.T.D).

İlgili Yayın ve Araştırmalar

Toplum kalkınmasında eğitimin önemi ve vazgeçilmez bir yatırım aracı olduğu gerçeği, denetimin doğrudan eğitimin gelişmesini etkilemesi, denetim sisteminin işleyişi konusunda araştırmaların yapılmasına yol açmıştır. Bu araştırmalar denetim alt sisteminin geliştirilmesi dolayısıyla eğitim-öğretimin niteliğinin artırılması amacını gütmektedir. Eğitim-öğretimin niteliğinin ve veriminin artırılmasını etkili bir denetim alt sisteminin varlığına bağlı olduğu açıkça görülmektedir. Ülkemizde İlköğretim Kurumlarının Denetiminde kullanılan Teftiş Formlarının değerlendirilmesi ile ilgili bir çalışmaya rastlanamamıştır. Ancak, genel olarak denetimle ilgili araştırmalardan bazıları hakkında özet bilgiler verilmiştir.

Öz (1977) tarafından denetici rollerinin analiz edildiği araştırmasında, denetimde varolanla olması gerekenin bir karşılaştırılması yapılmıştır. Denetçi yeterlikleri tesbit edilerek sınanmıştır. Aynı araştırmada İlköğretim Müfettişlerinin hepsi, öğretmenlerin %80'i ilköğretim alanının gelişmesinde, ilköğretim müfettişlerinin

etkili hizmetleri olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %80'den fazlası, İlköğretim Müfettişlerinin kendilerini daha sık denetime gelmelerini istemişlerdir.

Müfettişin yeterlikleri konulu araştırma Seçkin (1978), tarafından yapılmıştır. Araştırmaya katılan gruplar "Değerlendirme" alanına en yüksek önem derecesini vermişlerdir. Araştırmada müfettiş yetiştirme sorununa çözüm gösterici öneriler geliştirilmiştir. Müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin hizmet içinde yetiştirilmesi ve bunun yasallaştırılması, analiz yoluyla müfettişlerin niteliklerinin belirlenmesi araştırmanın önerileri arasındadır.

Denetimin amaç, yapı ve işleyişini ortaya koyarak verilere dayalı yeni bir denetim yapısı ve işleyiş modeli geliştirme amacı ile bir çalışma. Bilir (1991) tarafından yapılmıştır. Araştırmanın sonunda, yakından, yardım edici, geliştirici, birlikte çalışmayı kapsayan bir denetim yapısı benimsenmiştir. Mevcut denetim yapı ve işleyişinin, denetimin amaçlarını gerçekleştirecek nitelikte olmadığı görüşü belirtilmiştir. Yeni yapı ve işleyiş modeli geliştirilmesine gerek olduğu bulgularla ortaya konulmuştur.

Yalçinkaya'nın (1992), ortaöğretim kurumlarında yapılan ders denetimlerinde karşılaşılan aksaklıklar ile önemli görülen konularda beklentileri belirleyerek denetim sisteminin gelişmesine katkıda bulunmak amacı ile bir çalışma yapmıştır. Araştırma sonucunda, Türk Milli Eğitiminin amaçlarının, uygulamalarla gerçekleştirme durumu denetimlerde izlenmeli, denetim rehberlik ağırlıklı olarak yapılmalı, denetim açık , bilimsel ve objektif olmalı gibi öneriler geliştirilmiştir.

Başaran'ın (1986), "İlköğretim Kurumlarında Grupla Teftiş Uygulamaları" adlı tez çalışmasında, İlköğretimde grupla teftiş uygulamalarını inceleyerek bu konuda

ilgililerin görüşleri doğrultusunda bir değerlendirme yapmıştır. Grupların oluşturulmasında müfettişlerin ilgi, istek, deneyim ve yeteneklerinin gözönünde bulundurulması, müfettiş sayısının öğretmene göre artırılması, denetim bölgelerinin dar tutulması, denetim gruplarının en fazla üç kişiden oluşturulması önerilerini getirmiştir.

Gökten'in (1987), Türk Milli Eğitim sisteminde denetimi bir bütün olarak değerlendirmeye çalışmıştır. Denetimde bütünlüğün sağlanması için Bakanlık Müfettişliği ile İlköğretim Müfettişliğinin birleştirilmesi, müfettişlerin yüksek lisans ve doktora yapmalarının teşvik edilmesi, değerlendirmede eğitim sisteminin bir bütün olarak gözetilmesi gibi öneriler hazırlanmıştır.

Büyükkışık'ın (1989), yaptığı çalışmada İlköğretim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerini gerçekleştirme düzeyleri müfettiş, öğretmen ve yöneticilerden oluşan örneklem gruplarına göre farklı olmuştur. Müfettişler kendilerinin rehberlik etkinliklerini "büyük ölçüde" gerçekleştirdiklerini ileri sürerken, müdür ve öğretmenler ise bu etkinliklerin "kısmen" gerçekleştirildiğini belirtmişlerdir.

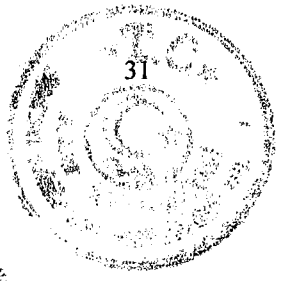
Gün'ün (1989), İlköğretim Müfettişlerinin rehberlik ve soruşturma rollerinin birbirlerini olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymuştur. Koçak (1991), Ayhan (1991), Bahar (1982) Ersan (1991), Karataşer (1989), yaptıkları çalışmalarda denetim sisteminde yer alacak olan müfettişlerin alanlarında yeterli olmaları, denetimin amaç, işlev, ilkelerinin yeniden belirlenerek eğitim sistemi ile bütünlük içinde ele alınması, müfettişin yönetim kararlarına katılması, denetimi için ayrılan ödeneklerin yetersizliğinin denetimi olumsuz etkilemesi, müfettişlerin grup olarak konaklama imkanlarının olmayışı, müfettiş başına düşen öğretmen sayısının fazla olması gibi tesbitler ortaya koyarak çözüm önerileri geliştirmişlerdir.

Bozkurt'un (1995) "İlköğretim okullarında ders denetimi uygulamalarının değerlendirilmesi" adlı tez çalışmasında ders denetiminden beklenen yararı, denetlenenler tarafından beklenen seviyede yapılmadığı, ders denetimi süresinin uzatılması ve denetimin rehberlik ve insan ilişkileri ağırlıklı olması beklentilerini ortaya koymuştur.

İncelenen tezlerin hemen hepsinde, Türk Eğitim sisteminde, İlköğretim Müfettişlerinin önemli bir rolü olduğu görüşü ağırlık kazanmaktadır. Ancak müfettişlerin bu rolü yerine getirme işlevleri yeterli görülmemekte, bunun için çeşitli ve birbirini destekler nitelikte öneriler ileri sürülmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığının yapılan araştırmaları değerlendirerek bu bulgulardan yararlanması, Eğitim-Öğretimin niteliği ve veriminin artırılmasına, denetimin işlevinden elde edilen yararı üst düzeye çıkarabilecektir. Diğer taraftan müfettişin de alanında yeterli olması, iyi yetiştirilmesi, kendisinden yararlanma derecesini artıracaktır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama yöntemi ve aracı, veri toplama aracının geliştirilmesi, uygulanması, verilerin çözümü ve yorumlanması konuları yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada Anket-Sürvey modeli kullanılmıştır. Araştırma bulguları ilgili literatürün incelenmesi ve ankete dayalı verilerden oluşmaktadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 1996-1997 öğretim yılında Elazığ İl Merkezinde görev yapan 44 İlköğretim Müfettişi ile değişik semtlerdeki bağımsız ortaokullarda ve ilköğretim okullarında görev yapan 75 branş öğretmeninden ve Malatya İl Merkezinde görev yapan 53 İlköğretim Müfettişi ile değişik semtlerdeki bağımsız ortaokullarda ve ilköğretim okullarında görev yapan 75 branş öğretmeninden oluşmaktadır.

Araştırmanın örnekleminde yer alan ilköğretim okullarının seçimi, semtin gelişmişlik durumuna, ailelerin gelir durumuna, okul veli işbirliğine, kurumların barındırdığı sınıflardaki öğrenci sayısı v.b. gibi incelikler göz önüne alınarak yapılmıştır.

Araştırmanın örneklemi, Elazığ ve Malatya İl Merkezlerinde değişik semtlerden 15 ilköğretim okulu ve bağımsız ortaokulda görev yapan 150 branş öğretmeni ile

Elazığ ve Malatya Milli Eğitim Müdürlüklerinde görevli 97 ilköğretim müfettişinden oluşmaktadır.

Veri Toplama Yöntemi ve Aracı

Bu araştırmada veri toplama yöntemi olarak "Tarama Yöntemi" ile veri toplama aracı olarak da "Anket" kullanılmıştır.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Veri toplama aracı geliştirilirken öncelikle bu alanda yapılmış çalışmalar incelenmiş, ancak araştırma konusu ile doğrudan ilgili, araştırma amacına hizmet edecek ankete rastlanmamıştır. Dolaylı olarak ilgili olan anketlerden yararlanma yoluna gidilmiştir.

Anket taslağı önce 55 madde olarak hazırlanmış, uzman öğretim üyelerinin görüş ve eleştirileri alındıktan sonra 3 bölüm içinde 51 maddeden oluşan bir anket formu haline getirilmiştir.

Üç bölümden oluşan anket, birinci bölümde kişisel bilgileri içeren altı madde, ikinci bölümde, Bakanlıkça geliştirilen ve her düzey öğretmene uygulanan mevcut öğretmen teftiş formunun yeterliliğine ilişkin 18 madde, üçüncü bölümde mevcut forma alternatif olarak geliştirilmeye çalışılan, branş öğretmeni teftiş formunun yeterliliğine ilişkin 27 madde ve son olarak açık uçlu bir soruya yer verilmiştir. Gerek mevcut formda gerekse geliştirilmeye çalışılan formda mutlak olarak gözlenmesi gereken 10 davranış her iki formda da yer almıştır.

Araştırmada likert tipi bir ölçek kullanılmıştır. Anket maddeleri(soruları), Hiç gerekli değil (1), Az Gerekli (2), Kararsızım (3), Orta derecede gerekli (4), Kesinlikle gerekli (5) puan olarak değerlendirilmiştir.

Veri Toplama Aracının Uygulanması

Geliştirilen ölçme aracı, yeterli sayıda çoğaltılmış, uygulama için gerekli izinler alınmıştır.

Örnekleme alınan Elazığ ve Malatya da görevli tüm İlköğretim Müfettişlerine anketler,araştırmacı tarafından toplantı sırasında uygulanmış ve toplanmıştır.

Branş öğretmenlerine ise, evrendeki değişik semtlerden seçilen okullara, değişik branşlardan öğretmen sayısı kadar anket, öğretmenlere ulaştırılmak üzere okul yöneticilerine dağıtılmış ve daha sonra geri toplanmıştır.

Branş öğretmeni ve müfettişlere dağıtılan ve geri toplanabilen anket sayısı Tablo 1' de gösterilmiştir.

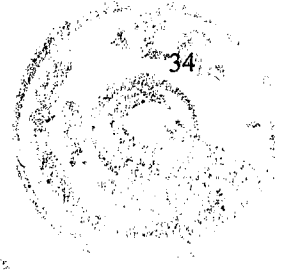
Tablo 1. Örneklem Gruplarına Dağıtılan ve Geri Dönen Anketlerin Oranı

Denekler	Dağıtılan Anket N	Geri Dönen Anket N	%
İlk.Öğr.Müfettişi	100	97	97
Branş Öğretmeni	160	150	93.7
Toplam	260	247	

Tablo 1 de görüldüğü üzere müfettişlere verilen 100 anketin 97'si, Branş öğretmenlerine verilen 160 anketin 150'si geri dönmüştür.

Uygulamalar sonucunda geçersiz sayılan anket çıkmamış ve analizler 247 geçerli anket sayısına dayalı olarak yapılmıştır.

Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Anket sonucu elde edilen veriler Fırat Üniversitesi Bilgi İşlem Daire Başkanlığında bulunan SPSS for Windows Release 6.0 paket programında işlenmiştir.

Deneklerin ilk altı soruya ilişkin verileri, frekans dağılımı ve yüzdeler şeklinde özetlenerek yorumlanmıştır. Branş öğretmenleri ve İlköğretim Müfettişlerinin ankete verdikleri cevaplar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını, iki grup olması durumunda (t) testi uygulanmıştır. Bunun yanında ikiden fazla grup olduğu hallerde de Varyans Analizi yapılmıştır.

Deneklerin katılım oranlarının sınırı formdaki 7- 51. maddeler arası için aritmetik ortalaması; 1.00-1.49 arasında olanlar hiç gerekli değil, 1.50-2.49 arasında olanlar az gerekli, 2.50-3.49 arası olanlar kararsızım, 3.50-4.49 arası olanlar orta derecede gerekli, 4.50-5.00 arasında olanlar kesinlikle gerekli olarak değerlendirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde deneklerden elde edilen kişisel bilgilere ilişkin bulgular anket sonucu elde edilen bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Deneklerin Kişisel Özellikleri

Tablo 2' de deneklerin görev ünvanlarına göre dağılımı görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılan deneklerin % 39,3'ü ilköğretim müfettişi, % 60,7 'si Branş öğretmenidir.

Tablo 2. Deneklerin Görev Ünvanlarına Göre Dağılımı

Görev Ünvanı	N	%
İlköğretim Müfettişi	97	39,3
Branş Öğretmeni	150	60,7
Toplam	247	100.0

Deneklerin mesleki deneyimine (kıdemine) ilişkin dağılımları Tablo 3'de verilmiştir. Tabloda araştırmaya katılanların % 23.0'ı 1 - 5 yıl arası, %23.5'i 6 - 10 yıl arası, % 24.7' si 11-15 yıl arası, %15.4'ü 16-20 yıl arası, % 13.4'ü 21 yıl üzerinde mesleki kıdeme sahip olduğunu görmekteyiz. Buna göre araştırmamızın en yoğun grubu % 24.7 ile 11 - 15 yıl arası hizmet verenlerden oluşmaktadır.

Tablo 3. Deneklerin Kıdemlerine Göre Dağılımı

Mesleki Deneyim	N	%
1-5 yıl arası	57	23.0
6-10 yıl arası	58	23.5
11-15 yıl arası	61	24.7
16-20 yıl arası	38	15.4
21 yıl ve üzeri	33	13.4
Toplam	247	100.0

Tablo 4'de branş öğretmeni deneklerin en son mezun oldukları öğretim kurumlarına ait dağılımları gösterilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan branş öğretmeni deneklerin %24'ü eğitim enstitüsü, %32'si eğitim fakültesi, %8'i yüksek lisans, %36'sı adı belirtilmeyen İlahiyat, Fen-Edebiyat Fakültesi v.b gibi kurum mezunları kişilerden oluşmaktadır. Buna göre branş öğretmeni denekleri araştırmamızın en yoğun grubunu %36'lık oran ile başka kurum mezunları oluşturmaktadır.

Tablo 4 Branş Öğretmeni Deneklerin Mezun Oldukları Öğretim Kurumlarına Göre Dağılımları

Mezun olduğu öğretim kurumu	N	%
1 Eğitim enstitüsü	36	24
2 Eğitim Fakültesi	48	32
3 Yüksek Lisans	12	08
4 Başka	54	36
Toplam	150	100.0

Tablo 5’de ilköğretim müfettişi deneklerin en son mezun oldukları öğretim kurumlarına ait dağılımları gösterilmiştir. Buna göre %11.3’ü yüksek lisans, araştırmaya katılan ilköğretim müfettişi deneklerin % 47.4’ü bakanlıkça açılan kurs mezunu, %41.3’ü M.E. Bakanlığı-Üniversite işbirliği ile açılan Eğitim Yöneticiliği ve Deneticiliği alanında lisans tamamlama programını bitiren kişilerden oluşmaktadır. Araştırmamızın en yoğun grubunu %47.4 ’lük oran ile bakanlıkça açılan kurs mezunu müfettişler oluşturmaktadırlar.

Tablo 5’de İlköğretim Müfettişi Deneklerin Mezun Oldukları Öğretim Kurumlarına Göre Dağılımları

Mezun olduğu Öğretim Kurumu	N	%
Yüksek Lisans	11	11.3
Bakanlıkça Açılan Kurs Mezunu	46	47.4
M.E.B. Üniversite işbirliği ile açılan Eğitim Yön. ve Deneticiliği alanında Lisans tamamlama programını bitirme	40	41.3
Toplam	97	100.0

Tablo 6’da deneklerin yaşlarına göre dağılımları gösterilmiştir. Buna göre araştırmaya katılanlara %39.6’sı 21-30 yaş, %41.3’ü 31-40 yaş, %19.1’i 41 ve daha yukarı yaş grubundan oldukları görülmektedir.

Tablo 6: Müfettiş ve Branş Öğretmeni Deneklerin Yaş Durumları

Yaşlar	N	%
21-30	98	39.6
31-40	102	41.3
41 ve üzeri	47	19.1
Toplam	247	100.0

Tablo 7'de sadece branş öğretmeni deneklerin branşlara göre dağılımları gösterilmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %13.3'ü Güzel Sanatlar (Müzik, Resim, Beden Eğitimi), %14.0'ı Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, %20.0'ı Edebiyat-Türkçe, %13.3'ü Sosyal Bilimler, %16.1'i Matematik, %23.3'ü diğer branş dallarından oldukları görülmektedir.

Tablo 7: Branş Öğretmeni Deneklerin Branşlara Göre Dağılım Durumları.

Branşlar	N	%
Güzel Sanatlar (Müzik, Resim, Beden Eğitimi)	20	13.3
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	21	14.0
Edebiyat-Türkçe	30	20.0
Sosyal Bilimler	20	13.3
Matematik	24	16.1
Diğer	35	23.3
Toplam	150	100.0

Bakanlıkça Geliştirilen Mevcut Öğretmen Teftiş Formunun Amacına Hizmet Etmesi Derecesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 8'de görüldüğü gibi halen uygulanmakta olan M.E Bakanlığı Teftiş formunda yer alan 18 maddeye ilişkin gözlenmesi gereken davranışlara İlköğretim Müfettişleri $\bar{X}= 4.00$ ortalama ile orta derecede katılırken branş öğretmenleri de $\bar{X}=4.32$ ortalama ile orta derecede katılmışlardır.

Denek görüşleri arasında .05 düzeyinde anlamlı görüş ayrılığı tesbit edilmiştir. Ancak ortalamalar arası farka bakıldığında görüş ayrılığının yüksek olmadığı gözlenmektedir. Buna göre mevcut denetim formunun 18 maddesinin yeterince amaca hizmet etmediği söylenebilir.

Tablo 8: İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenlerinin M.E.Bakanlığının Teftiş Formundaki Maddelere İlişkin görüşleri

	N	$\bar{X}$	S	sd	T	Anlamlılık Düzeyi
İlköğretim Müfettişi	97	72.94	2.52	245	4.87	p< .05
Branş Öğretmeni	150	76.69	7.28			

Tablo 9'da İlköğretim müfettişleri ve branş öğretmenlerinin uygulanmakta olan M.E.B. teftiş formunda yer alan tüm maddelere ilişkin aritmetik ortalamalar verilmiştir. Tabloya bakıldığında yer alan 18 maddenin gözle görülür aşağıda açıklanan (9) dokuz maddesinde ortalamalar arasında farklılıklar göze çarpmaktadır.

Buna göre daha çok kurumun veya sınıfın fiziki görünümü ile ilgili olan 7. maddesinde ilköğretim müfettişi $\bar{X}= 3.39$ oranında bu maddenin gerekliliğinde kararsız kalırken branş öğretmenler $\bar{X}=3.97$ ortalama ile orta derecede gerekliliğine

katılmışlardır. Görüş farklılığının müfettişlerin değerlendirmeyi daha çok öğretmenin sınıf içinde öğrenciyi yetiştirme performansını göz önüne almaları yani öğretmenin asıl görevinin öğretme olduğu kurumun olanaklarının öğretmenin görevi kapsamında olmadığı inancından kaynaklanmaktadır. Zaten bu görüşü öğretmenlerde orta derecede gerekli görüp müfettişlerle aynı kanıyı paylaştıkları söylenebilir.

M.E. Bakanlığının teftiş formunda 8. sırasında yer alan “ Seviyeye uygun ders-oyun , araç -gereçleri, atölyeleri kullanma, kullandırma koruma ve bakımındaki başarıları ” ile ilgili maddeye İlköğretim Müfettişleri $\bar{X}=3.31$ ortalama ile kararsız kalırken branş öğretmenleri $\bar{X}=3.88$ ortalama ile orta derecede gerekliliğine katılmışlardır. Görüş farklılığının ana sebebi İlköğretim Müfettişlerinin kurumlarda ders, oyun, araç -gereçleri ile atölyelerin yok denecek kadar sınırlı olduğu kanaatini taşıdıklarından kaynaklanmış olabilir. Branş öğretmenleri ise yok denecek kadar az ve sınırlı olan mevcut araç- gereçleri, yeterli görme noktasında algıladıklarından dolayı bu görüşü orta derecede gerekli görüp İlköğretim Müfettişleri ile aynı kanıyı paylaştıkları söylenebilir.

M.E. Bakanlığının teftiş formunu 9. sırasında yer alan “ Kütüphane, kitaplık, laboratuar, atölye, işlik ve salon gibi bölümlerden öğrencileri faydalandırma başarıları ” ile ilgili maddeye İlköğretim Müfettişleri $\bar{X}=2.15$ ortalama ile az gerekli görülürken, branş öğretmenleri $\bar{X}= 3.44$ ortalama ile kararsız kaldıkları görülmektedir. Görüş farklılığının sebebi, İlköğretim Müfettişlerinin kurumlarda fiziki yapı, yeterli kitap, laboratuar, araç gereç yetersizliği kanaatini taşımaları ve bu tür bölümlerden mevcut şartlarda yeterince yararlanamadığı inancında olduklarından gerekliliğine inanmamış oldukları söylenebilir.

Bu nedenler öğretmenin başarısının ölçülmesinde araç gereçten kaynaklanan yetersizlikten dolayı öğretmenin performansının bu yönden ölçülmesinin objektif olmadığı görüşü ortaya çıkmakla birlikte, eğitim öğretimde birden çok duyu organına hitap eden ve kalıcı öğrenme sağlayan araç-gereçlerin öneminin bilincinde olmayışından da kaynaklanabilir.

Branş öğretmenleri de kurumlarında bulunan mevcutlardan hareketle kararsız kaldıkları görülmüş olup, İlköğretim Müfettişleri ile hemen hemen aynı kanaati taşıdıkları söylenebilir. Laboratuvar, kitaplık, atölye ve işlik gibi bölümlerin öğretimdeki yeri ve gerekliliği konusunda eğitimcilerin yeterince bilinçlendirilmeleri gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

M.E.Bakanlığı teftiş formunu 10. sırasında yer alan; “ Derse (faaliyete) hazırlık, planlama ve uygulama başarısı ” ile ilgili maddeye İlköğretim Müfettişleri $\bar{X}=4.30$ ortalama ile orta derecede gerekli görürken, branş öğretmenleri $\bar{X}=4.51$ ortalama ile kesinlikle gerekliliğine katılmışlardır. Görüş farklılığının sebebi ilköğretim Müfettişlerinin müfredat programlarında belirlenen hedefler, davranışlar İlköğretim Müfettişleri ile öğretmenlerin planlama anlayışları oranında farklılık, deneklerin ankette verdiği yanıtlardan ortaya çıkmaktadır. Öğretmenler planlama ve uygulamayı çok gerekli görmelerine rağmen İlköğretim Müfettişlerinin müfredat programlarında belirlenen hedefler, davranışlar doğrultusunda planlama ve planların uygulanmasında denetim esnasında gördükleri yetersizliklerden dolayı orta derecede katıldıkları görülmektedir. Müfettişlerin orta derecede katılmalarının ana sebebi; Bilimsel temellerden uzak, şekilcilik esasına dayalı bir planlama ve uygulamayla denetimlerde karşılaştıkları için, anketin doldurulmasında da daha titiz ve dikkatli davrandıkları söylenebilir. Ayrıca bu davranış ile M.E.B'nın geliştirmiş olduğu formun sekiz ve dokuzuncu sırada yer alan davranışlarla ilişkili olması nedeniyle kurumdaki

araç gereç yetersizliklerinden dolayı öğretmenin farklı metod ve tekniklere başvurmasının sınırlı olacağı varsayımı nedeniyle bu davranışın öğretmenin başarısını ölçmede belirleyici olmadığı görüşü oluşmaktadır. Bu konuda İlköğretim Müfettişlerinin konuya bir bütün olarak baktıkları görülmektedir. Branş öğretmenleri ise planlamanın kesinlikle gerekliliğine katılarak İlköğretim Müfettişleri ile aynı kanaati paylaştıkları söylenebilir.

M.E. Bakanlığı teftiş formunun 11. maddesinde yer alan; “ Derslerin (faaliyetlerin) işlenişinde konulara uygun metod ve teknikleri kullanma başarısı “ ile ilgili maddeye İlköğretim Müfettişleri $\bar{X}=4.24$ ortalama ile orta derecede gerekli görürken, branş öğretmenleri $\bar{X}=4.54$ ortalama ile kesinlikle gerekliliğine katılmışlardır. Görüş farklılığının sebebi, İlköğretim Müfettişleri eğitim felsefeleri açısından yaklaşarak denetim esnasında öğretmenlerin uygulamalarında yeterince sağlıklı ve objektif sonuçla karşılaşmadıklarından dolayı orta derecede katıldıkları, branş öğretmenlerinin ise bilimsellikten uzak daha düz bir yaklaşım sergileyerek kesinlikle gerekli gördükleri ve İlköğretim Müfettişleri ile görüşler arasında belirgin bir farklılığın olmadığı söylenebilir.

M.E. Bakanlığı teftiş formunun 13. sırasında yer alan “Sınıfı veya branşıyla ilgili öğrencilere rehberlik etme, bilgi ve becerilerini geliştirme başarısı” ile ilgili maddeye İlköğretim Müfettişleri $\bar{X}=3.32$ ortalama ile kararsız oldukları gözlenirken, branş öğretmenleri $\bar{X}=3.65$ ortalama ile orta derecede gerekliliğine katılmışlardır. Görüş farklılığının sebebi olarak İlköğretim Müfettişleri, sınıflardaki öğrenci sayısının fazlalığını göz önünde bulundurarak $\bar{X}=3.32$ ortalama ile kararsız olduklarını branş öğretmenleri ise $\bar{X}=3.65$ ortalama ile orta derecede gerekli gördüklerini belirterek İlköğretim Müfettişleri ile hemen hemen aynı kanaati paylaştıkları söylenebilir.

M.E.Bakanlığı teftiş formunun 14. sırasında yer alan ; “ Eğitim öğretimde gezi-gözlem, inceleme ve deneylerden faydalanma ve faydalandırma başarısı ” ile ilgili maddeye İlköğretim Müfettişleri, $\bar{X}=3.37$ ortalama ile kararsız olduklarını, branş öğretmenleri ise $\bar{X}=3.80$ ortalama ile orta derecede gerekliliğine katılmışlardır. Görüş farklılığının sebebi denetim sırasında yıllık ve ders planlamasına dayalı olarak bu etkinliğin gözlenmesinin branşlar bazında güçlüğü göz önünde bulundurularak İlköğretim Müfettişlerinin kararsız oldukları branş öğretmenlerinin orta derecede katıldıkları görülmüş olup her iki denek grubunda hemen hemen aynı kanaati paylaştıkları söylenebilir.

M.E. Bakanlığı teftiş formunun 16. sırasında yer alan : “ Öğrencilere İstiklal Marşını, Atatürk 'ün Gençliğe Hitabesini, Öğrenci Andını, Atatürk İlke ve İlkelerini Öğretme Başarısı ” ile ilgili maddeye İlköğretim Müfettişleri $\bar{X}=3.26$ ortalama ile kararsız olduklarını, Branş öğretmenleri ise $\bar{X}=3.70$ ortalama ile orta derecede gerekli gördüklerini belirtmişlerdir.

Branşların özelliklerine göre (Fen, Matematik., Resim, Ev Ekonomisi) gibi derslerde bu davranışların gerçekleşme sıklığı az olması nedeniyle, İlköğretim Müfettişleri bu davranışın bu alanlarda gerçekleşmesinde öğretmenin başarısını ölçmenin sağlanamayacağından kararsız davranmış olabilirler.

Teftiş formunda yer alan bu gözlenecek davranışın, derslerin özellikleri göz önünde bulundurulduğunda gerekli görme derecesinin İlköğretim Müfettişleri ve Branş öğretmenlerince hemen hemen aynı kanaati paylaştıkları söylenebilir.

M.E.Bakanlığı teftiş formunun 24. maddesinde yer alan : “ Velilerle iyi ilişkiler kurma, çevreyi tanıma, çevre imkanlarında, eğitim öğretimde faydalanma başarısı ”

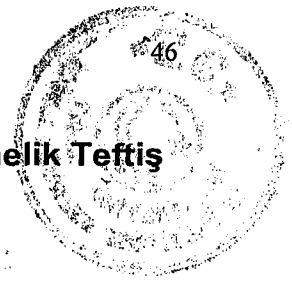
ile ilgili maddeye İlköğretim Müfettişleri $\bar{X}= 2.99$ ortalama ile kararsız kaldıkları, Branş öğretmenleri ise $\bar{X}= 3.59$ ortalama ile orta derecede gerekliliğine katılmışlardır.

Teftiş formunda yer alan bu gözlenecek davranışın velilerle iyi ilişkiler kurma çevreyi tanıma, Çevre imkanlarından eğitim öğretimde faydalandırma başarısı, bir bütün olarak ele alındığından velilerin eğitim düzeyleri ve kültür düzeyleri eğitime katkı sağlamalarını belirlediğinden ve öğretmenin ise bu ilişkinin bir boyutunu oluşturması nedeniyle öğretmeni bu yönde değerlendirmenin kararsızlığını yansıtmaktadır. Yani gerekli olup olmadığı konusunda kararsız davranılmaktadır. Fakat bu davranış ayrıştırılarak veli ile iyi ilişkiler kurma ve çevreyi tanıma çevre imkanlarından eğitim öğretimde faydalandırma başarısı şeklinde farklı maddeler halinde ele alınmasında İlköğretim Müfettişlerinin $\bar{X}= 4.69$ bir ortalama ile kesinlikle gerekli gördükleri görülmektedir. Bu verilerden hareketle İlköğretim Müfettişlerinin öğretmen değerlendirmesinde görev alanı içinde olan ve öğretmenden kaynaklanan davranışları ölçmeye yönelik davrandıkları görülmektedir. Kısaca bu gözlenecek davranışın veli ilgisizliğinden kaynaklandığı varsayımından hareketle İlköğretim Müfettişlerinin kararsız kaldıkları Branş Öğretmenlerinin ise orta derecede gerekli gördükleri böylece her iki denek grubunun görüşleri arasında belirgin bir farklılığın olmadığı söylenebilir.

M.E Bakanlığı teftiş formunda yer alan 18 maddenin yukarıda yorumu yapılan dokuz madde dışında kalan diğer maddelerinde ise ; İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenlerinin gerekli görme derecelerinin tablo 9 incelendiği zaman birbirine çok yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 9 : İlköğretim Müfettişleri ve Branş öğretmenlerinin M.E.Bakanlığının Teftiş Formunda Yer Alan Maddelere İlişkin Görüş Ortalaması

	Maddeler	İlköğretim Müfettişi $\bar{X}$	Branş Öğretmeni $\bar{X}$
7	Dersliğin ve diğer bölümlerin donanımı, bakımı, temizliği ve derse hazırlanması	3.39	3.97
8	Seviyeye uygun ders-oyun, araç gereçleri, atölyeleri kullanma ve kullandırma, koruma ve bakımdaki başarısı	3.31	3.88
9	Kütüphane, Kitaplık , Laboratuvar, atölye işçilik ve salon gibi bölümlerden öğrencileri faydalandırma başarısı	2.15	3.44
10	Derse (faaliyete) hazırlık planlama ve uygulama başarısı	4.30	4.51
11	Derslerin (faaliyetlerinin) işlenişinde konulara uygun metod ve tekniklerin kullanma başarısı	4.24	4.54
12	Konu ile ders (faaliyet) saati arasında denge kurma, zamanı uygun şekilde kullanma başarısı.	4.78	4.70
13	Sınıfı veya branşı ile ilgili öğrencilerin rehberlik etme, bilgi ve becerilerini geliştirme başarısı.	3.32	3.65
14	Eğitim - Öğretimde gezi-gözlem, inceleme ve deneylerden faydalanma ve faydalandırma başarısı.	3.37	3.80
15	Öğrenci başarısını, davranışlarını ölçme ve değerlendirme başarısı.	5.00	4.84
16	Öğrencilere, İstiklal Marşını, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesini, Öğrenci Andını, Atatürk ilke ve inkılaplarını öğretme başarısı.	3.26	3.70
17	Türk Dilini kullanma ve kullandırma başarısı.	5.00	4.89
18	Öğrencileri tanıma, ferdi farklılıklarını dikkate alma, grup ve çalışmalara yöneltme, sorumluluk ve güven duygusu kazandırma başarısı.	5.00	4.83
19	Öğrencilere örnek olma, çevreye uyum sağlayacak iyi davranışlar kazandırma, davranış problemi olan öğrencilere yardımcı olma başarısı.	4.97	4.86
20	Yönetici ve öğretmenlerle işbirliği sağlama, verilen görevleri yapma başarısı.	4.98	4.77
21	Okuttuğu ders(faaliyet) ve sınıflarla ilgili defter, kayıt ve dosyaları tutma başarısı.	5.00	4.63
22	Kendini yetiştirme, mevzuatı izleme ve uygulamadaki başarısı.	5.00	4.77
23	Törenlere, mesleki toplantılara ve eğitici kol faaliyetlerine katılma başarısı.	2.89	3.32
24	Velilerle iyi ilişkiler kurma, çevreyi tanıma, çevre imkanlarından eğitim-öğretimde faydalanma başarısı.	2.99	3.59
	Toplam	72.95	76.69

Geliştirilmeye Çalışılan ve Önerilen Branş Öğretmenlerine Yönelik Teftiş Formuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 10 'da görüldüğü gibi alternatif olarak önerilen teftiş formunda yer alan 27 maddeye İlköğretim Müfettişleri $\bar{X}=4.98$ ortalama ile Branş Öğretmenleri ise $\bar{X}=4.86$ ortalama ile kesinlikle gerekliliğine katılmışlardır.

Denek görüşleri arasında .05 düzeyinde anlamlı görüş ayrılığı tesbit edilmiştir. Ancak ortalamalar arası farka bakıldığında görüş ayrılığının yüksek olmadığı gözlenmektedir. Ancak küçük farklılığın, daha çok yeni formda yer alan bazı kavramların deneklerce farklı algılanmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 10 İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenlerinin Alternatif Olarak Önerilen Teftiş Formundaki Maddelere İlişkin Görüşler.

	N	$\bar{X}$	S	sd	t	Anlamlılık Düzeyleri
İlköğretim Müfettişleri	97	129.32	2.52	245	4.41	p< .05
Branş Öğretmenleri	150	125.79	7.60			

Tablo 11'de İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenlerinin M.E.Bakanlığının teftiş formuna alternatif olarak önerilen ve geliştirilmeye çalışılan teftiş formunda yer alan maddelere ilişkin aritmetik ortalamalar verilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi 27 madde de ortalamalar arasında, belirgin bir farklılık göze çarpmamaktadır.

Önerilen teftiş formunun 49. sırasında yer alan ; "Ödev yönetmeliğinin uygulanmasına dönük dersine girdiği sınıflar bazında uygulama başarısı" ile ilgili

olarak İlköğretim Müfettişleri $\bar{X}= 3.30$ ortalama ile kararsız kalırken, Branş öğretmenleri $\bar{X}= 3.77$ ortalama ile orta derecede gerekli görmüşlerdir.

Ödev yönetmenliğinin okullarda amacına dönük uygulama başarısının düşük olmasından hareketle İlköğretim Müfettişleri kararsız kalırken Branş Öğretmenleri orta derecede gerekli görüp İlköğretim Müfettişleri ile yakın görüşü paylaştıkları, kamu oyunda ödev karşı olumsuz bir yargının olması nedeniyle deneklerin böyle bir sonuca vardığı söylenebilir.

Önerilen teftiş formunda yer alan 27 maddenin yukarıda yorumu yapılan bir madde dışında kalan diğer maddelerinde ise ; İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenlerinin gerekli görme düzeylerinin Tablo 11 incelendiğinde aynı olduğu görülmektedir.

M.E.Bakanlığı teftiş formunun 9 maddesinde görüş farklılığı var iken, alternatif olarak önerilen teftiş formunda sadece bir maddede farklılık gözlenmiştir. Alternatif olarak geliştirilen teftiş formunun denekler tarafından daha olumlu karşılandığı söylenebilir.

Tablo 11: İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenlerinin Alternatif Olarak Geliştirilen Teftiş Formunda Yer Alan Gözlenecek Davranışlara İlişkin Görüşleri.

	Maddeler	İlköğretim Müfettişi $\bar{x}$	Branş Öğretmenleri $\bar{x}$
25	Eğitim ortamını oluşturma başarısı	5.00	4.77
26	Seviyeye ve derse uygun araç- gereç seçme ve kullandırma başarısı.	4.98	4.87
27	Dersin (faaliyetin) amacına uygun hazırlık planlama ve uygulama başarısı.	4.99	4.81
28	Öğrencilerde dikkat ilgi uyandırma öğrenmeye güdüleme ve öğrenci dikkatinin sınıf ortamına çekme.	5.00	4.89
29	Derslerin (faaliyetlerin) işlenişinde konulara uygun yeni metod ve teknikleri öğretimde kullanabilme başarısı.	5.00	4.81
30	Öğrencileri araştırmaya ve incelemeye yöneltme başarısı	5.00	4.78
31	Öğrenmeyi öğretme başarısı.	4.33	4.38
32	Öğrenme eksiklerinin tespit etme başarısı.	4.72	4.62
33	Belirlediği öğrenme eksiklerini giderme başarısı.	4.73	4.58
34	Zamanı yönetebilme başarısı.	4.99	4.83
35	Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme başarısı	5.00	4.79
36	Sınıfı yönetimde demokratik davranma başarısı.	4.72	4.61
37	Milli değerleri ve Atatürk ilke ve inkılaplarını öğrenciye kazandırma başarısı.	5.00	4.79
38	Türk dilini kullanma ve kullandırma başarısı	5.00	4.86
39	Öğrencileri tanıma, ferdi farklılıklarını dikkate alma, grup ve ferdi çalışmalara yöneltme, sorumluluk ve güven duygusu kazandırmadaki başarısı.	5.00	4.79
40	Öğrenciyi ilgi ve yeteneği doğrultusunda yönlendirebilme başarısı	4.74	4.63
41	Öğrencilere kitap sevgisi okuma alışkanlığı kazandırma başarısı	4.28	4.45

42	Öğrencilere örnek olma, çevreye uyum sağlayacakıy davranışlar kazandırma, davranış problemiolan öğrencilere yardımcı olma başarısı.	5.00	4.75
43	Yönetici ve öğretmenlerle işbirliği sağlama, verilen görevleri yapma başarısı.	5.00	4.83
44	Okuttuğu ders (faaliyet) ve sınıflarla ilgili defter, kayıt ve dosyaları tutma başarısı.	5.00	4.66
45	Kendini yetiştirme, mevzuatı izleme ve uygulamadaki başarısı.	5.00	4.72
46	Törenlere katılma başarısı.	4.73	4.51
47	Mesleki toplantılara katılma başarısı.	4.74	4.60
48	Eğitici kol faaliyetlerine katılma başarısı.	4.71	4.53
49	Ödev yönetmeliğinin uygulamasına dönük, dersinegirdiği sınıflar bazında uygulama başarısı.	3.30	3.77
50	Velilerle iyi ilişkiler kurma başarısı.	4.67	4.57
51	Çevreyi tanıma, çevre imkanlarından eğitim-öğretimdefaydalanma başarısı.	4.68	4.59
	Toplam	129.32	125.79

Milli Eğitim Bakanlığı Formu İle Önerilen Yeni Teftiş Formunda Yer Alan Ortak Maddelere İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 12' de M.E.Bakanlığı teftiş formu ile önerilen yeni teftiş formunda yer alan ortak maddelere ilişkin müfettişler açısından aritmetik ortalamalar verilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi 7 madde arasında tam bir uyum gözlenmektedir. Müfettişlerinin, her iki formda da yer alan ortak maddelerin mutlak surette gözlenmesi gereken davranışlar olduğu noktasında birleştiklerini göstermekte olup, bu ortak maddelerin kesinlikle gerekli olduğu görüşünde birleşmişlerdir.

Bakanlık formunda 10. sırada önerilen formda 27. sırada yer alan ortak maddeye ilişkin müfettişlerin M.E.Bakanlığı formuna $\bar{X}= 4.30$ ortalama ile önerilen forma $\bar{X}= 4.99$ ortalama ile katılmalarının sebebi; önerilen formda “dersin amacına” uygun ifadesinin yer almasından kaynaklandığı, müfettişlerinde bu detayı göz önüne aldıkları söylenebilir. Bu nedenle müfettişler M.E.Bakanlığı formundaki 10. maddeyi orta derecede gerekli görürken, önerilen formdaki 27. maddeyi kesinlikle gerekli görmüştür.

Bakanlık formunda 11. sırada, önerilen formda 29. sırada yer alan ortak maddeye ilişkin müfettişler M.E.B. formuna $\bar{X}= 4.24$ ortalama ile, önerilen forma $\bar{X}= 5.00$ ortalama ile katılmalarının sebebi; önerilen formda; “Yeni metod ve teknikleri öğretimde kullanabilme” ifadesinin yer almasından kaynaklandığı, müfettişlerinde bu ayrıntıyı göz önünde bulundurdıkları söylenebilir. Bu nedenle müfettişler M.E.Bakanlığı formundaki 11. maddeyi orta derecede gerekli görürken, önerilen formdaki 29. maddeyi kesinlikle gerekli görmüşlerdir.

M.E.Bakanlık formunda 12. sırada önerilen formda 34. sırada yer alan ortak maddeye ilişkin müfettişler M.E.Bakanlığı formuna $\bar{X}= 4.78$ ortalama ile, önerilen forma $\bar{X}= 4.99$ aritmetik ortalama ile katılmalarının sebebi; Önerilen formda soru kökünün daha geniş bir anlam taşıdığından kaynaklandığı, müfettişlerinde bu inceliği göz önüne aldıkları söylenebilir. Bu nedenle müfettişlerin bu ortak maddeyi kesinlikle gerekli gördükleri ancak her iki form arasında küçük bir farkın bulunduğu bu farkında sonucu etkilememesinden dolayı pek önemli olmadığı kanaati taşınabilir.

Tablo 12'de M.E.Bakanlığı teftiş formu ile önerilen yeni teftiş formunda yer alan ortak maddelere ilişkin branş öğretmenleri açısından aritmetik ortalamalar verilmiştir. Tabloya bakıldığında 6 madde arasında uyum gözlenmektedir. Yani .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür. Branş öğretmenleri 6 maddeye ilişkin kesinlikle gerekli olduğu görüşünde birleşmişlerdir.

Bakanlık formunda 10. sırada önerilen formda 27. sırada, 11-29, 12-34, 19-42 sıralarında yer alan ortak maddelere Branş Öğretmenlerince .05 düzeyinde anlamlı farklılık gözlenmekle birlikte tüm bu ortak maddelerde her iki form arasında istatistiki açıdan küçük bir fark olduğu, bu farkında sonucu etkilemediği, Branş Öğretmenlerinin sonuçta tüm bu ortak maddelere kesinlikle gerekli düzeyde katıldıkları görülmektedir.

Tablo 12' de M.E.Bakanlığının Teftiş Formu İle Önerilen Yeni Teftiş Formunda Yer Alan Ortak Maddelere İlişkin Müfettiş ve Öğretmenlerin Görüşleri.

Ortak Maddeler		Müfettişler		t	Öğretmenler		t
M.E.B. Formu	Önerilen Form	M.E.B. Formu	Önerilen Form		M.E.B. Formu	Önerilen Form	
10	27	4.30	4.99	-14.64*	4.51	4.81	-4.69*
11	29	4.24	5.00	-17.57*	4.54	4.81	-4.79*
12	34	4.78	4.99	-4.71*	4.70	4.83	-2.84*
15	35	5.00	5.00	.0	4.84	4.79	1.47
17	38	5.00	5.00	.0	4.89	4.86	.90
18	39	5.00	5.00	0	4.83	4.79	.95
19	42	4.97	5.00	0	4.86	4.75	2.45*
20	43	4.98	5.00	0	4.77	4.83	-1.38
21	44	5.00	5.00	0	4.63	4.66	0.58
22	45	5.00	5.00	.0	4.77	4.72	1.02

* P < .05 Anlamlı

Ortak Maddeler Dışında Önerilen Yeni Teftiş Formundaki Maddelere İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 13'de ortak maddeler dışında önerilen teftiş formundaki maddelere ilişkin müfettiş ve branş öğretmenleri açısından aritmetik ortalamalar verilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi toplam 9 maddede denek gruplarının görüşleri arasında farklılık görülmektedir. Geri kalan 8 maddede denek gruplarının görüşleri açısından uyumluluk gözlenmektedir.

Önerilen teftiş formundaki 25, 26, 28, 30, 33, 37, 46, 48. sıralarda yer alan gözlenecek davranışlarda genel olarak bakıldığında İlköğretim Müfettişlerinin Branş Öğretmenlerine nazaran yüksek puanla değerlendirerek kesinlikle gerekli görüşüne katıldıkları, Branş Öğretmenlerinin müfettişlerden çok az bir puan farkı ile yine kesinlikle gerekli görüşünü paylaştıkları görülmektedir. Bu da gösteriyorki önerilen teftiş formundaki ortak maddeler dışında geliştirilmeye çalışılan yeni maddeler (gözlenecek davranışları) Müfettiş ve Branş Öğretmenleri tarafından benimsenmektedir.

Önerilen formdaki 49. sırada yer alan " Ödev yönetmeliğinin uygulanmasına dönük dersine girdiği sınıflar bazında uygulama başarısı " maddesi ile ilgili olarak her iki denek grubu da (Müfettiş ve Branş Öğretmeni) düşük düzeyde puan vererek birbirlerine yakın bir görüş bildirmektedirler. Müfettişlerin $\bar{X}=3.30$ ortalama ile kararsız oldukları halde Branş Öğretmenleri de $\bar{X}= 3.77$ ortalama ile orta derecede gerekli gördüklerini belirtmektedirler.

Ödev yönetmeliğinin okullarda amacına dönük uygulama başarısının düşük olmasından, öğrencilerin araştırma ve inceleme yapabilecek alanların (araç-

gereçlerin) sınırlı olması ve yetersizliği nedeniyle bu maddeye her iki grupta düşük bir katılımıla karasız ve orta derecede gerekli görmüşlerdir.

Önerilen yeni formda öğretmenin performansının değerlendirilmesinde 49. sırada yer alan maddenin pek fazla benimsenmediği için önerilecek formda yer alması denek gruplarınca uygun görülmemiştir.

Önerilen formda ortak maddeler dışında yer alan toplam 17 maddenin 8 maddesinde (31,32,36,40,41,47,50,51) her iki denek grubu açısından olumlu karşılandığı, hem Müfettişler hem de Branş Öğretmenlerince kesinlikle gerekli görülmüştür. Önerilen formda bu maddelerin yer almasının her iki denek grubunca olumlu karşılandığı görüşü oluşmaktadır. Görüş ortalamaları arasındaki .05'lik görüş ayrılığının daha çok öğretmenin eğitim-öğretimdeki yeni gelişmelere karşı olumsuz tutumundan kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 13' de Yeni Teftiş Formunda Önerilen Maddelere İlişkin İlköğretim Müfettişi ve Branş Öğretmenlerinin Görüşlerinin $\bar{X}$ Ortalamaları.

	Önerilen Maddeler	Müfettişler	Branş Öğretmenleri	t
25	Eğitim ortamını oluşturma başarısı	5.00	4.77	4.39*
26	Seviyeyen ve derse uygun araç- gereç seçme ve kullandırma başarısı.	4.98	4.87	2.81*
28	Öğrencilerde dikkat ilgi uyandırma, öğrenmeye güdüleme ve öğrenci dikketini sınıf ortamına çekme başarısı.	5.00	4.89	3.39*
30	Öğrencileri araştırma ve incelemeye yöneltme başarısı.	5.00	4.78	4.85*
31	Öğrenmeyi öğretme başarısı.	4.33	4.38	.48

32	Öğrenme eksikliklerini tespit etme başarısı.	4.72	4.62	1.43
33	Belirlediği öğrenme eksikliklerini giderme başarısı.	4.73	4.58	2.05*
36	Sınıfı yönetimde demokratik davranma başarısı.	4.72	4.61	1.68
37	Milli değerleri ve Atatürk İlke ve İnkılaplarını öğrenciye kazandırma başarısı.	5.00	4.79	3.65*
40	Öğrenciyi ilgi ve yeteneği doğrultusunda yönlendirebilme başarısı.	4.74	4.63	1.70
41	Öğrencilere kitap sevgisi, okuma alışkanlığı kazandırma başarısı.	4.28	4.45	1.66
46	Törenlere katılma başarısı.	4.73	4.51	2.57*
47	Mesleki toplantılara katılma başarısı.	4.74	4.60	1.84
48	Eğitici kol faaliyetlerine katılma başarısı.	4.71	4.53	2.05*
49	Ödev yönetmeliğinin uygulamasına dönük, dersine girdiği sınıflar bazında uygulama başarısı.	3.30	3.77	3.92*
50	Velilerle iyi ilişkiler kurma başarısı.	4.67	4.57	1.37
51	Çevreyi tanıma, çevre imkanlarından eğitim-öğretimde faydalanma başarısı.	4.68	4.59	1.16

P < .05 anlamlı

Tablo 14' de Müfettişlerin kıdeme göre M.E.Bakanlığı formunda yer alan maddelerden elde edilen puanlar açısından $p>.05$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 14 Müfettişlerin Kıdeme Göre M.E.Bakanlığı Formunda Yer Alan Maddelerdeki Görüşlerine İlişkin Varyans Analizi

Kaynak	Sd	Kareler toplamı (KT)	Kareler ortalaması (KO)	F	P
Gruplar Arası	4	9.87	2.46	.3777	$p>.05$
Grup içi	92	600.87	6.53		
Toplam	96	610.74			

Tablo 15'de Müfettişlerin kıdeme göre önerilen formda yer alan maddelerden elde edilen puanlar açısından $P>.05$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir. Buna göre müfettişlerin kıdem farklılıklarının eğitim-öğretime ilişkin algılamalarında etkili olmadığı gözlenmektedir.

Tablo 15'de Müfettişlerin Kıdeme Göre Önerilen Formda Yer Alan Maddelerdeki Görüşlerine İlişkin Varyans Analizi.

Kaynak	Sd	(KT)	(KO)	F	P
Gruplar Arası	4	6.22	1.55	.2365	$p>.05$
Grup içi	92	604.87	6.57		
Toplam	96	611.09			

Tablo 16 'da Branş Öğretmenlerinin kıdemine göre M.E.Bakanlığı formunda yer alan maddelerden elde edilen puanlar açısından $P<.05$ düzeyinde anlamlı farklılık belirlenmiştir. Branş öğretmenlerinin değişik oranlarda ve farklı eğitim almalarından dolayı maddelere ilişkin farklı cevap verdikleri düşünülmektedir.

Tablo 16 Branş Öğretmenlerinin Kıdemine Göre M.E.Bakanlığı Formunda Yer Alan Maddelerdeki Görüşlerine İlişkin Varyans Analizi.

Kaynak	Sd	(KT)	(KO)	F	P
Gruplar Arası	4	1080.6	270.1	5.7330*	$P<.05$
Grup içi	145	6833.2	47.1		
Toplam	149	7913.8			

6-10 yıl, 11-15 yıl, 21 daha fazla 16-20 yıl kıdemi olan öğretmenler M.E.Bakanlığı formunu genel olarak orta derecede gereklilik boyutunda benimsemişlerdir. 1-5 yıl arasındaki kıdeme sahip öğretmenlerin formu kesinlikle gerekli düzeyde benimsemişlerdir. İstatistiksel açıdan anlamlı farklılık çıkmakla beraber tüm gruplar M.E.Bakanlığı formunu orta derecede gerekli olarak benimsemişlerdir. 1-5 yıl arasındaki öğretmenlerin mesleki deneyimlerinin az olması nedeniyle yüksek puan aldıkları düşünülebilir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Sheffe (t) testi uygulanmıştır.

Tablo 17 Öğretmenlerin Kıdeme Göre M.E.B. Formundan Elde Edilen Puanlara Göre Yapılan Sheffe (t) Testi Sonuçları

Kıdem Açısından M.E.B. Formu	$\bar{X}$	6-10 yıl	11-15 yıl	21- daha fazla	16-20 yıl	1-5 yıl
6-10 yıl	73.26					
11-15 yıl	74.10					
21 daha fazla	77.46					
16-20 yıl	77.70					
1-5 yıl	80.74	*	*			

Tablo 18'de Branş Öğretmenlerinin kıdeme göre önerilen formda yer alan maddelerden elde edilen puanlar açısından $P>.05$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 18 'de Branş Öğretmenlerinin Kıdeme Göre Önerilen Formda Yer Alan Maddelerdeki Görüşlerine İlişkin Varyans Analizi.

Kaynak	Sd	(KT)	(KO)	F	P
Gruplar Arası	4	201.48	50.37	.8688	$p>.05$
Grup içi	145	8407.11	57.98		
Toplam	149	8608.59			

Tablo 19 'de Müfettişlerin en son Eğitim durumu açısından M.E.Bakanlığı formunda yer alan 18 maddeye ilişkin görüşleri arasında t testi uygulanmıştır. Denek görüşleri arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Bakanlıkça açılan kurs mezunu Müfettişler $\bar{X}= 72.91$ ortalama ile, M.E.Bakanlığı ve üniversite işbirliği ile açılan lisans tamamlama programını bitiren Müfettişler $\bar{X}= 72.87$ ortalama ile hemen hemen eşit düzeyde bir oranla katılmış oldukları söylenebilir. Bu sonucun kurs ve bakanlık-üniversite işbirliği sonucu açılan lisans tamamlama programlarını bitirenlerin hemen hemen aynı eğitimden geçmesi ile açıklanabilir.

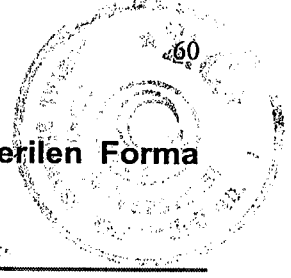
Tablo 19 Müfettişlerin En Son Eğitim Durumuna Göre M.E.Bakanlığı

Formuna İlişkin Görüşleri.

Son Eğitim Durumu Açısından	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Bakanlıkça açılan Kurs mezunu müfettişler	46	72.91	2.63	84	.07	p>.05
M.E.Bakanlığı-Üniversite işbirliği ile açılan lisans tamamlama programını bitiren müfettişler	40	72.87	2.61			
Toplam	86*					

*Anket formunu kişisel bilgilerle ilgili 4. sorusunun 2. seçeneğinde 11 kişi (müfettiş) yer almaktadır. Bunların Eğitim Fakültesi mezunu frekansı az olduğu için dikkate alınmayıp, sadece 4. 5. seçenekleri işaretleyen denekler arasında t testi daha uygun görüldüğünden 97 müfettiş yerine 86 müfettiş Tablo 19 'da görülmektedir.

Tablo 20'de Müfettişlerin son eğitim durumu açısından önerilen formda yer alan 27 maddeye ilişkin görüşleri arasında t testi uygulanmıştır. Denek görüşleri arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Bakanlıkça açılan kurs mezunu müfettişler $\bar{X}= 129.56$ ortalama ile M.E.Bakanlığı-Üniversite işbirliği ile açılan lisans tamamlama programını bitiren müfettişler $\bar{X}= 129.17$ ortalama hemen hemen eşit düzeyde bir oranla katılmış oldukları söylenebilir.

Tablo 20 Müfettişlerin En Son Eğitim Durumuna Göre Önerilen Forma

İlişkin Görüşleri.

Son Eğitim Durumu açısından	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Bakanlıkça açılan Kurs mezunu müfettişler	46	129.56	2.45	84	.69	.489
M.E.Bakanlığı-Üniversite işbirliği ile açılan lisans tamamlama programını bitiren müfettişler	40	129.17	2.75			
Toplam	86*					

*Anket formunda Eğitim Fakültesi mezunu ikinci seçenekte toplam 11 Müfettiş yer almaktadır. Bunların frekansı az olduğu için dikkate alınmayıp sadece 4. 5. seçenekleri işaretleyen denekler arasında t testi yapılması uygun görüldüğünden 97 Müfettiş yerine 86 Müfettiş tablo 20'da görülmektedir.

Tablo 21 'de Branş Öğretmenlerinin en son eğitim durumu açısından M.E.Bakanlığı formunda yer alan 18 maddeye ilişkin görüşleri arasında Varyans Analizi yapılmıştır. Maddelerden elde edilen puanlar açısından $p>.05$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 21 Branş Öğretmenlerinin En Son Eğitim Durumuna Göre M.E.Bakanlığı Formundaki Maddelere İlişkin Görüşleri Açısından Varyans Analizi.

Kaynak	Sd	(KT)	(KO)	F	P
Gruplar Arası	3	296.25	98.75	1.8927	$p>.05$
Grup içi	146	7617.64	52.17		
Toplam	149	7913.89			

Tablo 22'de Branş Öğrtmenlerinin en son eğitim durumu açısından önerilen formda yer alan 27 maddeye ilişkin görüşleri arasında fark olup olmadığı varyans analizi ile test edilmiştir. Maddelerden elde edilen puanlar açısından $p < .05$ düzeyinde anlamlı farklılık belirlenmiştir.

Tablo 22 Branş Öğretmenlerinin En Son Eğitim Durumu Açısından Önerilen Formda Yer Alan Maddelerdeki Görüşlerine İlişkin Varyans Analizi.

Kaynak	Sd	(KT	(KO	F	P
Gruplar Arası	3	555.1	185.0	3.3548	$p < .05$
Grup içi	146	8053.4	55.1		
Toplam	149	8608.5			

Tablo 23'de belirlenen farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığına ilişkin Sheffe (t) testi sonuçları görülmektedir. Eğitim Enstitüsü mezunları önerilen formu daha fazla benimsemişlerdir. Buna göre yüksek lisans yapanların kesinlikle gerekli görmelerine rağmen aldıkları yüksek öğretimin neticesi daha titiz davrandıkları söylenebilir.

Tablo 23 Branş Öğretmenlerinin Son Eğitim Durumu Açısından Önerilen Formdan Elde Edilen Puanlara Göre Yapılan Sheffe (t) Testi Sonuçları

En Son Eğitim Durumu Açısından önerilen form	$\bar{X}$	Yüksek lisans	Eğitim Fak.	(Diğer) Başka	Eğitim Enstitüsü
Yüksek Lisans	121.25				
Eğitim Fak.	125.31				
Başka (Diğer	125.35				
Eğitim Enstitüsü	128.61	*			

Tablo 24'de Branş Öğretmenlerinin kendi branşlarına göre M.E.Bakanlığı formunda yer alan maddelerden elde edilen puanlar açısından varyans analizi yapılmıştır. Buna göre $p>.05$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 24 Branş Öğretmenlerinin Branşlarına Göre M.E.Bakanlığı Formunda Yer Alan Maddelerdeki Görüşlerine İlişkin Varyans Analizi.

Kaynak	Sd	(KT)	(KO)	F	P
Gruplar Arası	5	217.73	43.54	.8148	$p>.05$
Grup içi	144	7696.16	53.44		
Toplam	149	7913.89			

Tablo 25 Branş Öğretmenlerinden; Güzel Sanatlar (Müzik, Resim, Beden Eğitimi) Branş Öğretmenleri $\bar{X}= 74.85$ ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Branş Öğretmenleri $\bar{X}= 75.09$ ile, Edebiyat- Türkçe Branş Öğretmenleri $\bar{X}=77.70$ ile, Sosyal Bilimler Branş Öğretmenleri $\bar{X}= 76.00$ ile, Matematik Branş Öğretmenleri $\bar{X}= 77.20$ ile, diğer (başka) grupta yer alan Branş Öğretmenleri $\bar{X}= 77.88$ aritmetik ortalama ile M.E.Bakanlığının geliştirdiği forma "kesinlikle gerekli" düzeyde katıldıkları gözlenmektedir.

Tablo 25 Branş Öğretmenlerinin M.E.Bakanlığı Formunda Yer Alan Maddelerdeki Görüşlerine İlişkin $\bar{X}$ Ortalamaları.

Branşlar	N	$\bar{X}$
Güzel Sanatlar	20	74.85
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	21	75.09
Edebiyat- Türkçe	30	77.70
Sosyal Bilimler	20	76.00
Matematik	24	77.20
Diğer(Başka)	35	77.88
Toplam	150	76.69

Tablo 26'da Branş Öğretmenlerinin kendi branşlarına göre alternatif formda yer alan maddelerden elde edilen puanlar açısından varyans analizi yapılmıştır. Buna göre $p > .05$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 26 Branş Öğretmenlerinin, Branşlarına Göre Alternatif Formda Yer Alan Maddelerdeki Görüşlerine İlişkin Varyans Analizi.

Kaynak	Sd	(KT)	(KO)	F	P
Gruplar Arası	5	451.62	90.32	1.5945	$p > .05$
Grup içi	144	8156.97	56.64		
Toplam	149	8608.59			

Tablo 27 Branş Öğretmenlerinden Güzel Sanatlar (Resim, Müzik, Beden Eğitimi) branş öğretmenleri $\bar{X} = 127.15$ ile, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi branş öğretmenleri $\bar{X} = 122.28$ ile, Edebiyat- Türkçe branş öğretmenleri $\bar{X} = 124.93$ ile, Sosyal Bilimler branş öğretmenleri $\bar{X} = 127.10$ ile, Matematik branş öğretmenleri $\bar{X} = 127.83$ ile, diğer (başka) branş öğretmenleri $\bar{X} = 125.71$ aritmetik ortalama ile alternatif forma kesinlikle gerekli düzeyde katıldıkları gözlenmektedir.

Tablo 27 Branş Öğretmenlerinin Branşlarına Göre Alternatif Formda Yer Alan Maddelerdeki Görüşlerine İlişkin $\bar{X}$ Ortalamaları.

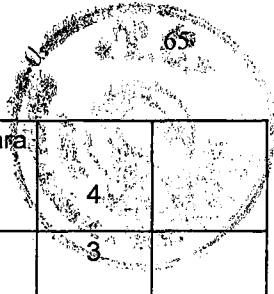
Branşlar	N	$\bar{X}$
Güzel Sanatlar	20	127.15
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	21	122.28
Edebiyat- Türkçe	30	124.93
Sosyal Bilimler	20	127.10
Matematik	24	127.83
Diğer (Başka)	35	125.71
Toplam	150	125.79

Tablo 28'de bu araştırma sonucuna göre M.E.Bakanlığı'nın geliştirdiği ve halen her düzey öğretmene uygulanan öğretmen teftiş formuna alternatif olarak geliştirilmeye çalışılan ve önerilen yeni teftiş formunun, İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenlerinin anket sorularını "orta derecede gerekli" ve "kesinlikle gerekli" seçeneklerdeki görüşleri doğrultusunda aşağıdaki yeni teftiş formu geliştirilmeye çalışılmıştır.

Branş Öğretmenleri İçin Bilgi ve Bulgulara Dayalı Olarak Geliştirilen ve Önerilen Teftiş Formu

Tablo 28

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR		Puan Değeri	Verilen Puan
1	Eğitim ortamını oluşturma başarısı	4	
2	Seviyeye ve derse uygun araç- gereç seçme ve kullandırma başarısı.	4	
3	Dersin (faaliyetin) amacına uygun hazırlık planlama ve uygulama başarısı..	6	
4	Öğrencilerde dikkat- ilgi uyandırma, öğrenmeyi güdüleme ve öğrenci dikkatini sınıf ortamına çekme başarısı.	6	
5	Derslerin (faaliyetlerin) işlenişinde konulara uygun yeni metod ve teknikleri öğretimde kullanabilme başarısı.	6	
6	Öğrencileri araştırmaya ve incelemeye yöneltme başarısı.	3	
7	Öğrenmeyi öğretme başarısı.	3	
8	Öğrenme eksiklerinin tespit etme başarısı.	3	
9	Belirlediği öğrenme eksiklerini giderme başarısı.	3	
10	Zamanı yönetebilme başarısı.	3	
11	Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme başarısı	4	
12	Sınıfı yönetimde demokratik davranma başarısı.	3	
13	Milli değerleri ve Atatürk İlke ve İlkelerini öğrenciye kazandırma başarısı	4	
14	Türk dilini kullanma ve kullandırma başarısı	4	

15	Öğrencileri tanıma, ferdi farklılıklarını dikkate alma, grup ve ferdi çalışmalara yöneltme, sorumluluk ve güven duygusu kazandırmadaki başarısı	4	
16	Öğrenciyi ilgi ve yeteneği doğrultusunda yönlendirebilme başarısı	3	
17	Öğrencilere kitap sevgisi okuma alışkanlığı kazandırma başarısı	3	
18	Öğrencilere örnek olma, çevreye uyum sağlayacak iyi davranışlar kazandırma, davranış problemi olan öğrencilere yardımcı olma başarısı.	6	
19	Yönetici ve öğretmenlerle işbirliği sağlama, verilen görevleri yapma başarısı.	4	
20	Okuttuğu ders (faaliyet) ve sınıflarla ilgili defter,kayıt ve dosyaları tutma başarısı.	6	
21	Kendini yetiştirme,mevzuatı izleme ve uygulamadaki başarısı.	6	
22	Törenlere katılma başarısı.	2	
23	Mesleki toplantılara katılma başarısı.	2	
24	Eğitici kol faaliyetlerine katılma başarısı.	3	
25	Velilerle iyi ilişkiler kurma başarısı.	2	
26	Çevreyi tanıma, çevre imkanlarından eğitim-öğretimde faydalanma başarısı.	3	
TOPLAM		100	

Deneklerin Araştırma Konusuna İlişkin Diğer Görüşleri

Bilgi toplama aracı olarak düzenlenen anket formunun 3. bölümünün sonunda her iki denek grubuna açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Bu soru : “ Formda yer almasını istediğiniz başka görüşleriniz varsa lütfen yazınız” şeklinde sorulmuş ve cevaplar için uygun yer bırakılmıştır. Deneklerin verdikleri cevaplar anlamları korunarak maddeleştirilmiş ve aynı anlamı taşıyan cevaplar birleştirilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıdaki şekilde sunulmuştur.

- 1- Öğretmenin hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılma sıklığı.
- 2- Öğrencilere temizlik, davranış (dinleme, izleme, söz alma, güzel konuşma gibi temel alışkanlıkların kazandırılıp kazandırılmadığı.
- 3- Öğrencilerin sosyal etkinlikler yönünden yetiştirme başarısı.
- 4- Denetim sırasında öğretmenin psikolojik durumunu dikkate alma.
- 5- Morali yükseltmek için ödül yöntemlerini kullanma başarısı.
- 6- Öğretmenin özellikle olumlu ve ümit verici karakteristik davranışlarını tesbit etme.
- 7- Alanındaki yenilik ve gelişmeleri öğrencilere duyurma başarısı.
- 8- Öğrencilerle sevgi ve saygıya dayalı ilişki kurulması.
- 9- Zümre öğretmenleri kararlarını uygulama başarısı

BÖLÜM V

ÖZET, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmaya ilişkin bir özet, ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler yer almaktadır.

Özet

Ders denetimi süreci sadece var olan durumu tesbit etmek anlamına gelmemelidir. Denetimin temel işgörüsü, kurum amaçlarını gerçekleştirmek üzere çaba harcayan personelin çalışmalarındaki eksik ve geliştirilmesi zorunlu görülen davranışların tesbit edilmesi yanısıra, bunların yerinde ve zamanında giderilmesi yollarının aranması ve uygulanmasıdır. Böylece öğrencilerin yetişmesinden sorumlu olanlar aldıkları dönütlerle hem kendilerini hemde öğretme öğrenme sürecini daha iyi noktalara götürebilirler.

Araştırmanın konusu, “İlköğretim Okullarında Branş Öğretmenlerinin denetiminde kullanılmakta olan teftiş formunun İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenlerince değerlendirilmesi” dir.

Araştırmanın genel amacı ise, M.E.Bakanlığınca geliştirilen mevcut teftiş formu, resmi ve özel öğretim kurumlarında güvenli anaokulu, anasınıfı, eğitilebilir körler ve sağır okulu, sınıf ve branş öğretmenlerinin teftişinde kullanılmaktadır. Bu teftiş formunun her düzey öğretmene uygulanmasında bazı sorunlar olabileceği gözönüne alınarak bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1- İlköğretim Kurumlarında branş öğretmenlerinin denetiminde kullanılan teftiş formunu, İlköğretim Müfettişleri yeterli görmekte midir?
- 2- İlköğretim Kurumlarında Branş Öğretmenlerinin denetiminde kullanılan teftiş formunu Branş Öğretmenleri yeterli görmekte midir?
- 3- Mevcut teftiş formu, Branş Öğretmeninin mesleki gelişimine imkan sağlayacak nitelikte mi?
- 4- Bakanlıkça geliştirilen mevcut öğretmen teftiş formuna alternatif olarak geliştirilmeye çalışılan ve sadece Branş Öğretmenlerinin teftişinde kullanılması düşünülen ve yeni geliştirilen teftiş formunu İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenleri hangi derecede gerekli görmektedirler?
- 5- İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenlerinin, Branş öğretmenlerinin denetiminde kullanılacak teftiş formunda yer alması gereken temel ölçütlerle ilgili görüşleri, önerileri nelerdir?

Araştırmanın evrenini 1996-1997 öğretim yılında Elazığ ve Malatya M.E.Müdürlüklerinde görev yapan İlköğretim Müfettişlerinin tamamı (97) , ve bu illerdeki merkez ilköğretim okulları ile bağımsız okullarda görev yapan Branş Öğretmenlerinin bir bölümünün (150) görüşleri oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni örneklem olarak kabul edilmiştir.

Bilgi toplamak amacı ile geliştirilen anket 3 bölüm ve biri açık uçlu olmak üzere toplam 52 sorudan oluşan anket kullanılmıştır. İlköğretim Müfettişleri ve ilköğretim okullarında görev yapan branş öğretmenleri ile yapılan toplantılar sonucu oluşan bilgiler, ilgili program ve mevzuat incelemesi sonucu taslak anket hazırlanmıştır. Anket taslağı uzman görüşleri alındıktan sonra geliştirilmiştir.

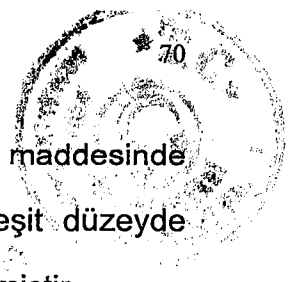
3 bölümden oluşan anketin birinci bölümünde kişisel bilgileri içeren 6 soru, ikinci bölümde Bakanlıkça geliştirilen mevcut öğretmen teftiş formuna ilişkin 18 soru, üçüncü bölümde alternatif olarak önerilen Branş Öğretmeni teftiş formuna ilişkin 27 soru ve birde açık uçlu soru yer almaktadır.

Deneklerin görüşlere katılım derecelerine ilişkin bölümler için Hiç Gerekli Değil, Az Gerekli, Karasızım, Orta Derecede Gerekli, Kesinlikle Gerekli şeklinde likert tipi beşli dereceleme ölçeği ile belirlenmeye çalışılmıştır. Hiç Gerekli Değil (1), Az Gerekli (2), Karasızım (3), Orta Derecede Gerekli (4), Kesinlikle Gerekli (5) puan üzerinden değerlendirilmiştir.

Anketin uygulanması ile elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılarak gerekli istatistiksel çözümler yapılmıştır. Bu çözümlerlerde kişisel bilgiler bölümünün frekans ve yüzdeleri diğer bölümlerin aritmetik ortalamaları alınmıştır. Müfettiş ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı görüş ayrılığının olup olmadığını belirlemek için (t) testi tekniği uygulanmıştır. Sonuçlar, amaçlara cevap verebilecek şekilde tablolar haline getirilerek yorumlanmıştır.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar kısaca; aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenlerinin uygulanmakta olan M.E.B. teftiş formunda yer alan 18 maddeye ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamalarına bakıldığında 9 maddede ortalamalar arasında .05 düzeyinde anlamlı farklılık göze çarpmaktadır.

M.E.Bakanlığı teftiş formunda yer alan 18 maddenin geri kalan 9 maddesinde ise Müfettişler ve Branş Öğretmenlerinin gerekli görme dereceleri eşit düzeyde olduklarından aralarında .05 düzeyinde anlamlı görüş ayrılığı belirlenmemiştir.

M.E.Bakanlığı teftiş formuna alternatif olarak geliştirilmeye çalışılan ve önerilen yeni teftiş formunda yer alan 27 maddenin gözle görülür bir maddesinde Müfettişler ve Branş Öğretmenleri arasında ortalama açısından .05 düzeyinde farklı görüş ayrılığı belirlenmiştir.

Önerilen teftiş formunda yer alan 27 maddenin geri kalan 26 maddesinde ise Müfettişler ve Branş Öğretmenlerinin gerekli görme dereceleri eşit düzeyde olduklarından aralarında .05 düzeyinde anlamlı görüş ayrılığı belirlenmemiştir.

Sonuçlar

İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenlerinin uygulanmakta olan M.E.B. teftiş formunda yer alan 18 maddeye ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamalarına bakıldığında aşağıda açıklanan 9 maddede ortalamalar arasında farklılık göze çarpmaktadır.

M.E.Bakanlığı teftiş formunun 7. maddesinde yer alan “Daha çok kurumun veya sınıfın fiziki görünümü” ile ilgili soruya Müfettişler $\bar{X}= 3.39$ oranında karasız kalırken, Branş Öğretmenleri $\bar{X}= 3.97$ ortalama ile orta derecede gerekliliğine katılmışlardır. Bu soruda .05 düzeyinde anlamlı görüş ayrılığı belirlenmiştir.

M.E.Bakanlığı teftiş formunun 8. sırasında yer alan “ Seviyeye uygun ders, oyun, araç- gereçleri, atelyeleri kullanma, kullandırma, koruma ve bakımındaki başarısı” ile ilgili soruya Müfettişler $\bar{X}= 3.31$ ortalama ile karasız kalırken Branş Öğretmenleri $\bar{X}=3.88$ ortalama ile orta derecede gerekliliğine katılmışlardır. Bu soruda .05 düzeyinde anlamlı görüş ayrılığı belirlenmiştir.

M.E.Bakanlığı teftiş formunun 9. sırasında yer alan “ Kütüphane, Kitaplık, Laboratuar, Atelye, İşlik ve salon gibi bölümlerden öğrencileri faydalandırma başarısı” ile ilgili olarak Müfettişler $\bar{X}= 2.15$ ortalama ile az gerekli görürken Branş Öğretmenleri $\bar{X}= 3.44$ ortalama ile karasız kalmışlardır. Bu soruda .05 düzeyinde anlamlı görüş ayrılığı belirlenmiştir.

M.E.Bakanlığı teftiş formunun 10. sırasında yer alan “Derse (Faaliyete) hazırlık, planlama ve uygulama başarısı” ile ilgili olarak Müfettişler $\bar{X}= 4.30$ ortalama ile orta derecede gerekli görürken Branş Öğretmenleri $\bar{X}=4.51$ ortalama ile kesinlikle

gerekliliğine katılmışlardır. Bu soruda da .05 düzeyinde anlamlı görüş ayrılığı belirlenmiştir.

M.E.Bakanlığı teftiş formunun 11. sırasında yer alan “ Derslerin (faaliyetlerin) işlenişinde konulara uygun metod ve teknikleri kullanma başarısı” ile ilgili olarak Müfettişler $\bar{X}=4.24$ ortalama ile orta derecede gerekli görürken Branş Öğretmenleri $\bar{X}=4.54$ ortalama ile kesinlikle gerekliliğine katılmışlardır. Bu soruda .05 düzeyinde anlamlı görüş ayrılığı belirlenmiştir.

M.E.Bakanlığı teftiş formunun 13. sırasında yer alan “Sınıfı veya branşı ile ilgili öğrencilere rehberlik etme, bilgi ve becerilerini geliştirme başarısı” ile ilgili olarak Müfettişler $\bar{X}= 3.32$ ortalama ile kararsız oldukları gözlenirken, Branş Öğretmenleri $\bar{X}=3.65$ ortalama ile orta derecede gerekliliğine katılmışlardır. Bu soruda .05 düzeyinde anlamlı görüş ayrılığı belirlenmiştir.

M.E.Bakanlığı teftiş formunun 14. sırasında yer alan “ Eğitim- Öğretimde gezi-gözlem , inceleme ve deneylerden faydalanma ve faydalandırma başarısı” ile ilgili olarak ,Müfettişler $\bar{X}=3.37$ ortalama ile kararsız olduklarını, Branş Öğretmenleri ise $\bar{X}=3.80$ ortalama ile orta derecede gerekliliğine katılmışlardır. Bu soruda .05 düzeyinde anlamlı görüş ayrılığı belirlenmiştir.

M.E.Bakanlığı teftiş formunun 16. sırasında yer alan “ Öğrencilere İstiklal Marşını, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesini, Öğrenci Andını, Atatürk İlke ve İnkılaplarını öğretme başarısı” ile ilgili soruya Müfettişler $\bar{X}= 3.26$ ortalama ile kararsız olduklarını, Branş Öğretmenleri ise $\bar{X}= 3.70$ ortalama ile orta derecede gerekli gördüklerini belirtmişlerdir. Bu soruda .05 düzeyinde anlamlı görüş ayrılığı belirlenmiştir.

M.E.Bakanlığı teftiş formunun 24. maddesinde yer alan “ Velilerle iyi ilişkiler kurma, çevreyi tanıma, çevre imkanlarından eğitim- öğretimde faydalanma başarısı” ile ilgili olarak Müfettişler $\bar{X}= 2.99$ ortalama ile kararsız kaldıkları gözlenirken, Branş Öğretmenleri ise $\bar{X}=3.59$ ortalama ile orta derecede gerekliliğine katılmışlardır. Bu soruda .05 düzeyinde anlamlı görüş ayrılığı belirlenmiştir.

M.E.Bakanlığı teftiş formunda yer alan 18 maddenin geri kalan 9 maddesinde ise Müfettişler ve Branş Öğretmenlerinin gerekli görme dereceleri eşit düzeyde olduklarından aralarında .05 düzeyinde anlamlı görüş ayrılığı belirlenmemiştir.

M.E.Bakanlığı teftiş formuna alternatif olarak geliştirilmeye çalışılan ve önerilen yeni teftiş formunda yer alan 27 maddenin gözle görülür bir maddesinde Müfettişler ve Branş Öğretmenleri arasında ortalama açısından farklı görüş ayrılığı belirlenmiştir.

Önerilen teftiş formunun 49. sırasında yer alan “ Ödev yönetmeliğinin uygulanmasına dönük dersine girdiği sınıflar bazında uygulama başarısı “ ile ilgili olarak Müfettişler $\bar{X}=3.30$ ortalama ile kararsız kalırken, Branş Öğretmenleri $\bar{X}= 3.77$ ortalama ile orta derecede gerekli görmüşlerdir. Bu soruda .05 düzeyinde anlamlı görüş ayrılığı belirlenmiştir.

Önerilen teftiş formunda yer alan 27 maddenin geri kalan 26 maddesinde ise Müfettişler ve Branş Öğretmenlerinin gerekli görme dereceleri eşit düzeyde olduklarından aralarında .05 düzeyinde anlamlı görüş ayrılığı belirlenmemiştir.

Tablo 12’de M.E. Bakanlığı teftiş formu ile önerilen teftiş formunda yer alan (10) ortak maddenin 7 maddesinde müfettişler ve branş öğretmenleri kesinlikle gerekli düzeyde katıldıklarından, aralarında tam bir uyum gözlenmektedir. Geri kalan

üç maddede ise yine her iki denek grubunda orta derecede gerekli gördükleri belirlemiştir. Bu durumda ortak maddelerin kesinlikle gözlenmesi gereken davranışlar olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Bu sonuçlar M.E.Bakanlığı teftiş formunun her düzey öğretmene uygulanmasında birtakım sorunları beraberinde getirdiği, önerilen teftiş formunda ise bu sorunların en aza indirildiği sonucu çıkarılabilir.

Öneriler

Eğitim denetiminin etkililiğinin artırılması için uygulanmakta olan öğretmen gözlem formlarının gerçek bir değerlendirmeye dayanak teşkil etmesi için bu çalışmada elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

1- Eğitim sistemimizde öğretmenin temel görevleri net olarak belirlenmeli, öğretmenin öğretme görevinin yanı sıra kurumun fiziki yapısının düzenlenmesinde öğretmenin görevinin hangi noktadan başladığı belirlenmeli, müfettiş ve öğretmenlerce bu görevin doğru algılanması sağlanmalı.

2- Öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öğretim faaliyetlerinde birden çok duyu organına hitap edecek ders araçlarının eğitimdeki önemi öğretmen ve müfettişlere benimsetilmelidir.

3- Okullarda kitaplık, kütüphane, laboratuvar, atölye, işlik ve salon gibi bölümlerin amacına uygun olarak dizayn edilip öğrencilerin hizmetine sunulması.

4-Mevcut denetim formu geliştirilerek eğitim-öğretimdeki yeni gelişmeler forma yansıtılmalı

5- Bakanlıkça geliştirilen ve uygulanmakta olan mevcut öğretmen teftiş formu; Her düzeydeki öğretmenin görev ve rolleri farklı olduğundan, her düzeydeki görevli öğretmenin temel niteliklerini ölçecek öğretmen teftiş formları, tablo 28'de önerilen branş öğretmenleri teftiş formu gibi ayrı ayrı geliştirilmeli.

6-Teftiş formlarında yer alacak gözlenecek davranışlar çevre şartlarına uyarlanabilecek esneklikte olmalı.

7-Eğitim-öğretim etkinliklerinde okul veli işbirliği önemli bir yer tutduğundan bağımsız bir davranış olarak gözlenmeli ve takdir edilen puan daha fazla olmalıdır.

8-Öğretmenin değerlendirilmesinde kurumun fiziki yapısı ve soyut niteliklerden çok, öğretmeni direk ilgilendiren ve öğrenci başarısına doğrudan etki eden ve aşağıda sıralanan davranışların teftiş formuna yüksek puan değerleri ile yansıtılması gerekir.

- a- Dersin (faaliyetin) amacına uygun hazırlık planlama ve uygulama başarısı.
- b- Derslerin (faaliyetlerin) işlenişinde konulara uygun yeni metod ve teknikleri öğretimde kullanabilme başarısı.
- c- Zamanı yönetebilme başarısı.
- d- Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme başarısı
- e- Türk dilini kullanma ve kullandırma başarısı
- f- Öğrencileri tanıma, ferdi farklılıklarını dikkate alma, grup ve ferdi çalışmalara yöneltme, sorumluluk ve güven duygusu kazandırmadaki başarısı.
- g- Öğrencilere örnek olma, çevreye uyum sağlayacakıyi davranışlar kazandırma, davranış problemi olan öğrencilere yardımcı olma başarısı.
- h- Yönetici ve öğretmenlerle işbirliği sağlama, verilen görevleri yapma başarısı.
- ı- Okuttuğu ders (faaliyet) ve sınıflarla ilgili defter, kayıt ve dosyaları tutma başarısı.
- i- Kendini yetiştirme, mevzuatı izleme ve uygulamadaki başarısı.

9- Gerçek ve amacına uygun ödevin eğitim-öğretimdeki önemi konusunda müfettiş ve branş öğretmenlerinin bilinçlendirilmeleri gerekir.

Araştırmacılara yönelik öneriler:

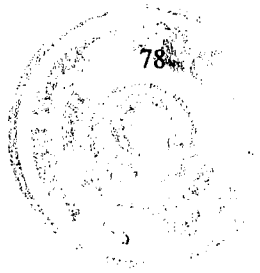
- 1- Eğitim denetiminde bayan müfettişlerin erkek müfettişlere oranla etkililiği konulu bir çalışma yapılabilir.

- 2- Üniversitelerden yetişen müfettişler ile kurslardan yetişen Müfettişlerin etkililiğini (verimliliğini) karşılaştıracak bir araştırma yapılabilir.
- 3- Teftiş formlarının öğretmen uygulamalarına ne derece etki ettiği araştırılabilir.
- 4- Halen uygulanmakta olan teftiş formlarının okul öncesi ve ilköğretimin birinci kademesindeki sınıf öğretmenlerinin ve diğer düzeyde görev yapan öğretmenlerin çalışmalarını objektif olarak ölçüp ölçmediği araştırılabilir.

SUMMARY

The subject of research is the evaluation of the investigation form which is used for checking branch 's teacher by primary inspectors and branch's teachers.

The general aim of research;The inspection form developed by national education ministry is used to inspect the branch teachers, primary school teachers, teachers of nursery, the teachers of visually and audial handicapped people who Work at the official schools or the private schools, there are some problems to practise this form to the teachers of each level, because the dimension of each teacher is different. It's suggested that the new inspection forms need developing.

Both the form of education ministry and the new form, which is tried to developed; suggested; Thought to be used inspect the branch teachers, is practiced totally 97 primary education inspectors and 150 branch teachers by means of guiry in Elazığ and Malatya.

Suggested form after guiry, appropriate to the form of education ministry. According to the results of the guiry, this form "Branch Teachers Inspect Form" is suggested.

KAYNAKÇA

Aktuğlu, Ali (1973) Denetleme ve Revizyon. İzmir.

Akyüz, Yahya (1982) Türk Eğt. Tarihi. A.Ü. Eğt. Bil. Fak. Yay. Ankara.

Altay, Selami (1981) Modern Teftiş ve M.E. Bakanlığının Ortaöğretim kesiminde

Teftiş, Kamu Yönetimi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara.

Altıntaş, Rasim (1980) Liselerde Kurum Teftişi. A.Ü. Eğt. Fak. (Yayınlanmamış

Yüksek Lisans Tezi). Ankara.

Aydın, Mustafa (1984) Eğitimde Denetimsel Davranış. Ankara

.....(1989) Türk Eğitim Sisteminde Denetime Bir Bakış İ.Ü. Eğt. Fak.

Eğt. Bil. Sempozyumu. 15-17 Haziran. Malatya.

.....(1991) Eğitim Yönetimi. Hatipoğlu Yay. Ankara.

.....(1993) Çağdaş Eğitim Denetimi Pegem Yayın No 4. Ankara Şafak

matbaacılık.

Ayhan, Ali Erbay (1991) İlköğ. Müfettişlerinin Eğt. Sistemindeki Roller

(Yayınlanmamış TODAİ Bilim Uzmanlığı Tezi). Ankara.

Bahar, Mehmet (1982) Türk Eğt. Sistemi ve Teftiş Örgütlerinin Konumu.

(Yayınlanmamış TODAİ Bilim Uzmanlığı Tezi). Ankara.

Başar,Hüseyin (1993) .Eğt.Denetçisi.Pepem Yay.No:5 Ankara.

Başaran,İ.Ethem (1982) Örgütsel Davranış.A.Ü.Eğt.Fak.Yay.No:108. Ankara.

Başaran, Alim(1986) İlköğretim Kurumlarında Grupla Teftiş Uygulamaları A.Ü.
(Yayınlanmamış Yük.Lis.Tezi). Ankara.

Bilir,Mehmet (1991) Türk Eğt.Sisteminde Teftiş Alt Sisteminin Yapı ve İşleyişi
A.Ü.Sos.Bil.Ens. (Yayınlanmamış Dr.Tezi). Ankara.

Bolatoğlu,Firdevs (1987) M.E.B.Ortaöğretim Kurumlarında Teftiş Sistemleri
(Yayınlanmamış TODAİ Bil.Uzm.Tezi). Ankara.

Bozkurt,Emine (1995) İlköğretim Okullarında Ders Denetimi Uygulamalarının
Değerlendirmesi. (Yayınlanmamış Yük.Lis.Tezi). Ankara.

Bursalıoğlu,Ziya (1982) Okul YönetimindeYeni Yapı ve Davranış.
A.Ü.Eğt.Bil.Fak.Ankara.

.....(1987) Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış.A.Ü.Eğt.Bil.Fak. Yayın
No:154 Ankara.

Büyükişık,Mustafa (1989) İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Etkinliklerinin
Gerçekleşme Düzeyleri.H.Ü.Eğt.Fak. (Yayınlanmamış Yük.Lis.Tezi).
Ankara.

Cengiz,Cevdet (1990) M.E.Bakanlık Müfettişlerinin Yetiştirilmesi ve Teftişin
Geliştirilmesi. (Yayınlanmamış TODAİ Bilim Uzm.Tezi). Ankara.

Çelik,Vehbi (1992) Bireysel Denetim Projesi.Çağdaş Eğt.Cilt 124 (174).

Çıtır,Halim(1987) Yönetmel Denetim Anlayışı ve Örgütlenmesi (Yayınlanmamış

TODAİ. Uzmanlık Tezi). Ankara.

Demirel,Özcan (1993) .Eğitim Terimleri Sözlüğü.Usem Yay. S:10-16. Ankara.

Ersan,Nurgün (1991) İlköğ.Denetmenlerinin Beklenen Rol Davranışlarını Yerine

Getirmede Kendilerini Yeterli Bulma Dereceleri ve Öğretimin

Niteliği.Eğitimde Nitelik Geliştirme 1.Sempozyumu 13-14 Nisan.S:196-200.

İstanbul

Ertürk,Selahattin (1975) Eğt.Program Geliştirme. Ankara. Cihan Mat.

Fişek,Kurthan (1975) Yönetim.A.Ü.S.B.F.Yay.No:387.Ankara.

Gökten Raşit (1986) Cumh. Dön. Türk Eğt.Sisteminde Teftiş.G.Ü. Eğt. Fak.

(Yayınlanmamış Yük. Lis. Tezi). Ankara.

Gün,Fahrettin (1989) İlköğ.Denetçilerinin Soruşturma Rollerinin Reh. Rollerini

Etkilemesi.H.Ü.Eğt.F.Yük.Lis.T.Ankara.

Hesapçıoğlu,Muhsin (1989) Eğt.Pln.ve Yönt.M.Ü.Yay.İstanbul.

Kaya,Y.Kemal (1984) İnsan Yetiştirme Düzenimiz.H.Ü.Yay.Ankara.

.....(1991) Eğt.Yönetimi.Bilim Yay.Ankara.

Karataşer,Tahsin (1989) İlköğ.Düzeyinde Grupla Teftiş Uygulamalarının Sorunları, Nedenleri, Çözüm Önerileri. H.Ü. Eğt. Fak. (Yayınlanmamış Yük.

Lis. Tezi). Ankara.

Koçak,Kemal (1991) Çağdaş Eğt.Dergisi.s:172.

.....(1991) Yatılı İlköğ. Bölge Okul. Denetimi. (Yayınlanmamış TODAİ Bil.

Uz.Tez). Ankara.

..... (1992) Çağdaş Eğt.Dergisi.s:176. Ankara.

M.E.B.İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. (1992) Teb. Der. Ağustos.

.....(1991) İlköğretim Kurumları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi.Teb.Der.

s:2346. c:54 (s.521-545). 28 Ekim.

.....(1993) İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. İstanbul M.E. Basımevi.

Oğuzkan,A.Ferhan (1981) Eğt.Terimleri Sözlüğü. T.D. Kurumu Yay. Ankara

Öz, M.Feyzi (1977) Türk Eğitim Sistemi. Müfettişlerin Rolü .H.Ü. Yayınları

Ankara.

Sağlamer,Emin (1975) Eğitim Teftiş ve Teknikleri. Ankara M.E.Basımevi.

.....(1985) Eğitim Teftiş ve Teknikleri. Ankara M.E. Basımevi.

Seçkin,Nezahat (1991) Eğt.Niteliğinin Geliştirilmesinde Müfettişin Rolü veTef.

Yeni Arayışlar.Eğitimde Nitelik Geliştirme 1.Sempozyumu 13-14 Nisan.

İstanbul (s:201-204)

Senemoğlu,Nuray (1982) Ankara İl Merkezindeki Anaokulu ve Anasınıflarının

Teftişi. A.Ü.Eğt. Fak.Yayınlanmamış Yük.Lis. T.Ankara.

Su,Kamil (1974) Türk Eğitiminde Teftişin Yeri ve Önemi. İstanbul M.E.Basımevi.

Taymaz,Haydar (1978) Teftiş, Kavramlar, İlkeler, Yöntemler. Ankara.

.....(1982) Teftiş.Ankara.

Teftiş Kurulu Başkanlığı (1993). M.E. Bakanlığı 70.Yıl Özel Sayısı.İstanbul.

Tekişik,H.Hüsnü (1996) Çağdaş Eğitim. S:224 Ankara.

Tezcan Mahmut (1988) Eğitim Sosyolojisi. Ankara Olgaç Matbaası.

Yalçınkaya,Mustafa (1992) Ortaöğretimde Ders Denetimi. A.Ü.Eğt Bil.Fak.

Yayınlanmamış Dr.Tez. Ankara.

.....(1993) Etkili Teftiş.Çağdaş Eğitim.s:189.Haziran

Yüzgün, Arslan (1984) Genel Denetim Yaklaşımı.İstanbul Dünya Yay.No:14.

EKLER

Onay.....	84
Anket Örneği.....	85
M.E.Bakanlığı Öğretmen Teftiş Formu.....	86
M.E.Bakanlığı Yönetici Teftiş Formu.....	87
M.E.Bakanlığı Rehber Öğretmen Teftiş Formu.....	88
İmtihan Teftiş Formu.....	89
Kurum Teftiş Raporu.....	90

T.C.
ELAZIĞ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.23.00.01-311/
KONU : Araştırma Yapılması.

012179

13 MAYIS 1997

VALİLİK MAKAMINA
ELAZIĞ

İLGİ : Fırat Üniversitesi Rektörlüğü'nün 01.05.1997 tarih ve B.30.2.FIR.0.70.00.00/221/409/
4404 sayılı yazıları.

İlgi yazıda ; "Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Yaşar SARIYAR'ın "İlköğretim Kurumlarında Branş Öğretmenlerinin Teftişinde Kullanılan Teftiş Formunun İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenlerince Değerlendirilmesi (Elazığ ve Malatya örneği)" konulu tezi ile ilgili araştırma yapmak üzere hazırladığı anketin ilimiz İlköğretim müfettişleri ile İlköğretim okullarının branş öğretmenlerine uygulanabilmesi" istenilmektedir.

Buna göre ilimiz Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Yaşar SARIYAR'ın "İlköğretim Kurumlarında Branş Öğretmenlerinin Teftişinde Kullanılan Teftiş Formunun İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenlerince Değerlendirilmesi" konulu tezini ilimiz İlköğretim Müfettişleri ve İlköğretim Okullarının branş öğretmenlerine uygulamasında Müdürlüğümüzce bir sakınca görülmemektedir.

Makamlarınızca uygun görüldüğü takdirde tensiplerinize arz ederim.

M. Süleyman SELMANOĞLU
Millî Eğitim Müdürü V.

OLUR
13/05/1997
Abdulkadir TOPÇU
Vali a.
Vali Yardımcısı

Değerli Meslektaşım ve Öğretmen Arkadaşım,Bu anket “İlköğretim Okullarında Branş Öğretmenlerinin Denetiminde Kullanılmakta Olan Teftiş Formunun, İlköğretim Müfettişleri ve Branş Öğretmenlerince Değerlendirilmesi” konulu yüksek lisans tez çalışması için kullanılacaktır.Toplanan bilgiler araştırma kapsamı dışında başka bir amaç için kullanılmayacaktır.Samimi yardımlarınız için şimdiden teşekkür eder başanlar dileriz.

Araştırmacı-Yaşar SARIYAR
F.Ü.Teknik Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi
İlköğretim Müfettişi

Danışman-Yrd.Doç.Dr.Abdullah DİKİCİ
Fırat Üniversitesi
Teknik Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
23300-ELAZIĞ

BÖLÜM I

Kişisel Bilgiler

Bu bölümde kişisel bilgilerle ilgili sorulara yer verilmiştir.Lütfen,durumunuza uygun seçeneği işaretleyiniz.

- 1-Mesleğiniz
1- () İlköğretim Müfettişi
2- () Branş Öğretmeni
- 2-Kıdeminiz
1- () 1-5 yıl
2- () 6-10 yıl
3- () 11-15 yıl
4- () 16-20 yıl
5- () 21- daha fazla
- 3-Cinsiyetiniz
1- () Kadın
2- () Erkek
- 4-Bitirdiğiniz en son eğitim kurumu
1- () Eğitim Enstitüsü
2- () Eğitim Fakültesi
3- () Yüksek Lisans
4- () Bakanlıkça açılan kurs mezunu
5- () M.E.Bakanlığı-Üniversite işbirliği ile açılan Eğt. Yön. ve Denticiliği Alanında Lisans Tamamlama Programını Bitirme
6- () Başka (Lütfen yazınız).....
- 5-Yaşınız
1- () 21-30
2- () 31-40
3- () 41 ve üzeri
- 6-Branşınız (Sadece branş öğretmenleri dolduracak)
1- () Güzel Sanatlar (Müzik, Resim, Beden Eğitimi)
2- () Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
3- () Edebiyat-Türkçe
4- () Sosyal Bilimler
5- () Meslek dersleri
6- () Matematik
7- () Diğer

BÖLÜM II

Bu bölümde Bakanlıkça geliştirilen ve 2346 sayılı T.Dergisinde yayınlanan, Öğretmen Teftiş Formunda yer alan Ders Denetiminde gözlenen davranışlar listelenmiştir.Bu davranışların teftiş formunda yer almasını ne derecede gerekli gördüğünüzü,yan tarafa (X) işareti ile belirtiniz.

		Kesinlikle gerekli	Orta derecede gerekli	Kararsızım	Az gerekli	Hiç gerekli değil
7	Dersliğin ve diğer bölümlerin donanımı, bakımı, temizliği ve derse hazırlanması	[]	[]	[]	[]	[]
8	Seviyeye uygun, ders-oyun, araç-gereçleri, atölyeleri kullanma-kullandırma, koruma ve bakımındaki başarısı	[]	[]	[]	[]	[]
9	Kütüphane, kitaplık,labaratuvuar,atölye,işlik ve salon gibi bölümlerdenöğrencileri faydalandırma başarısı	[]	[]	[]	[]	[]
10	Derse (Faaliyete) hazırlık, planlama ve uygulama başarısı	[]	[]	[]	[]	[]
11	Derslerin (faaliyetlerin) işlenişinde konulara uygun metot ve teknikleri kullanma başarısı	[]	[]	[]	[]	[]
12	Konu ile ders (faaliyet) saati arasında denge kurma, zamanı uygun şekilde kullanma başarısı	[]	[]	[]	[]	[]
13	Sınıfı veya branşı ile ilgili öğrencilere rehberlik etme, bilgi ve becerilerini geliştirme başarısı	[]	[]	[]	[]	[]
14	Eğitim-öğretimde gezi-gözlem, inceleme ve deneylerden faydalanma ve faydalandırma başarısı	[]	[]	[]	[]	[]
15	Öğrenci başarısını, davranışlarını ölçme ve değerlendirmeye başarısı	[]	[]	[]	[]	[]
16	Öğrencilere, İstiklal Marşını, Atatürk' ün Gençliğe Hitabesini, Öğrenci Andını, Atatürk İlk ve İnkılaplarını öğretme başarısı	[]	[]	[]	[]	[]
17	Türk dilini kullanma ve kullandırma başarısı	[]	[]	[]	[]	[]

		Kesinlikle gerekli	Orta derecede gerekli	Kararsızım	Az gerekli
18	Öğrencileri tanıma, ferdi farklılıklarını dikkate alma, grup ve ferdi çalışmalara yönlendirme, sorumluluk ve güven duygusu kazandırmadaki başarısı.	[]	[]	[]	[]
19	Öğrencilere örnek olma, çevreye uyum sağlayacak iyi davranışlar kazandırma, davranış problemi olan öğrencilere yardımcı olmadaki başarısı	[]	[]	[]	[]
20	Yönetici ve öğretmenlerle işbirliği sağlama, verilen görevleri yapma başarısı	[]	[]	[]	[]
21	Okuttuğu ders (faaliyet) ve sınıflarla ilgili defter, kayıt ve dosyaları tutma başarısı	[]	[]	[]	[]
22	Kendini yetiştirme, mevzuatı izleme ve uygulamadaki başarısı	[]	[]	[]	[]
23	Törenlere, mesleki toplantılara ve eğitimci kol faaliyetlerine katılma başarısı	[]	[]	[]	[]
24	Velilerle iyi ilişkiler kurma, çevreyi tanıma, çevre imkanlarından eğitim-öğretimde faydalanma başarısı	[]	[]	[]	[]

BÖLÜM III

Bu bölümde bakanlıkça geliştirilen ve 2346 sayılı T.Dergisinde yayınlanan ve ilköğretim Kurumlarında Branş öğretmenlerinin teftişinde kullanılan öğretmen teftiş formuna alternatif olarak geliştirilmesi amaçlanan ve ders denetiminde gözlenen davranışları içeren görüşler sıralanmıştır. Lütfen bu davranışların teftiş formunda yer almasını ne derecede gerekli gördüğünüzü yan tarafa [X] işareti ile belirtiniz.

[illegible]

ÖĞRETMEN TEFTİŞ FORMU

(Resmi ve özel ana okulu, anasınıfı, ilkokul, ortaokul, ilköğretim okulu ile Özel Sınıf Eğitilebilir Çocuklar İş Okulu, Eğitilebilir Çocuklar Okulu, Sağır ve Ağır İşiten okulları ve körler okullarında görevli sınıf ve branş öğretmenlerinin teftişinde kullanılacaktır.)

1. İli		2. İlçesi		10. En son mezun olduğu okul ve bölümü		
3. Kasabası		4. Köyü		11. Branşı-Ek Branşı		
5. Okulun Adı				12. Okuttuğu Sınıf-Ders		
6. Adı Soyadı				13. Haftalık Ders Saati Sayısı		
7. Kurum - Sigorta Sicil No.				14. Teftiş Edilen Sınıf - Ders		
8. Öğretmenliğe Başladığı Tarih				15. Sınıf Mevcudu	K E T	
9. Mesleki Kıdeme - Kadrosu				16. Teftiş Tarihi		
GÖZLENEN DAVRANIŞLAR					Puan Değeri	Verilen Puan
1. Dersliğin ve diğer bölümlerin donanımı, bakımı, temizliği ve derse hazırlanması.					4	
2. Seviyeye uygun, ders/oyun, araç-gereçlerini, atölyeleri kullanma, kullandırma, koruma ve bakımındaki başarısı.					4	
3. Kütüphane, kitaplık, laboratuvar, atölye, işlik ve salon gibi bölmelerden öğrencileri faydalandırma başarısı.					4	
4. Derse (faaliyete) hazırlık plânlama ve uygulama başarısı.					8	
5. Derslerin(faaliyetlerin) işlenişinde konulara uygun metot ve teknikleri kullanma başarısı.					6	
6. Konu ile ders (faaliyet) saati arasında denge kurma, zamanı uygun şekilde kullanma başarısı					4	
7. Sınıfı veya branşı ile ilgili öğrencilere rehberlik etme, bilgi ve becerilerini geliştirme başarısı.					10	
8. Eğitim - öğretimde gezi - gözlem, inceleme ve deneylerden faydalanma ve faydalandırma başarısı.					4	
9. Öğrenci başarısını davranışını ölçme ve değerlendirmedeki başarısı.					6	
10. Öğrencilere, İstiklal Marşını, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesini, Öğrenci Andını Atatürk İlke vi inkılâplarını öğretme başarısı.					5	
11. Türk Dilini kullanma ve kullandırma başarısı.					8	
12. Öğrencilerini tanıma ferdi farklılıklarını dikkate alma, grup ve ferdi çalışmalara yöneltme, sorumluluk ve güven duygusu kazandırmada ki başarısı.					10	
13. Öğrencilere örnek olma, çevreye uyum sağlayacak iyi davranışlar kazandırma, davranış problemi olan öğrencilere yardımcı olmadaki başarısı.					5	
14. Yönetici ve öğretmenlerle işbirliği sağlama, verilen görevleri yapma başarısı.					6	
15. Okuttuğu ders (faaliyet) ve sınıflarla ilgili defter, kayıt ve dosyaları tutma başarısı.					3	
16. Kendini yetiştirme, mevzuatı izleme ve uygulamadaki başarısı.					4	
17. Törenlere, mesleki toplantılara ve eğitici kol faaliyetlerine katılma başarısı.					3	
18. Velilerle iyi ilişkiler kurma, çevreyi tanıma, çevre imkânlarından eğitim-öğretimde faydalanma başarısı.					6	
TOPLAM PUAN BAŞARI PUANI BAŞARI DERECEŚİ (.....)					100	
..... İlköğretim Müfettişi		 İlköğretim Müfettişi		 İlköğretim Müfettişi		 UYGUNDUR/...../19.... İlköğ. Müf. Kur. Bşk.

YÖNETİCİ TEFTİŞ FORMU

EK - 5

(Resmî ve özel ilköğretim kurumlarında görevli müdür vekili öğretmen, müdür ve müdür yardımcılarının teftişinde kullanılacaktır.)

1. İli		2. İlçesi		10. Meslekî Kıdemi Kadrosu	
3. Kasabası		4. Köyü		11. En son Mezun Olduğu Okul ve Mülümü	
5. Okulun Adı				12. Branşı - Ek Branşı	
6. Adı Soyadı				13. Okuttuğu Sınıf Ders	
7. Kurum-Sigorta Sicil No.				14. Haftalık Ders Saati Sayısı	
8. Öğretmenliğe Başladığı Tarih				15. Teftiş Edilen Sınıf - Ders	
9. Yöneticiliğe Başladığı Tarih				16. Teftiş Tarihi	

GÖZLENEN DAVRANIŞLAR		Puan Değeri	Verilen Puan
FİZİKİ DURUM	1. Okul, bahçe, tesislerin bakımı, onarımı ve kullanma durumu.	8	
	2. Yangından korunma ve Sivil Savunma tedbirlerini alma durumu.	3	
	3. Anasınıfı ve özel eğitime muhtaç çocuklar için gerekli tedbirleri alma ve yürütme durumu (*)	4	
	4. Ders araç gereçlerinin temini ve kullanma durumu.	3	
	5. Okul ve sınıf kitaplıklarını oluşturma ve öğrencileri faydalandırma durumu.	3	
	6. Türk Bayrağı Mevzuatını uygulama ve Şeref Köşelerinin hazırlanması durumu.	3	
YÖNETİM, EĞİTİM - ÖĞRETİM DURUMU	7. Yıllık çalışma programını hazırlama, uygulama ve değerlendirme başarısı.	10	
	8. Mevzuatı izleme, uygulama başarısı.	4	
	9. Kendini yetiştirme, yeni eğitim - öğretim akımlarını izleme ve maiyetindekileri faydalandırma başarısı.	6	
	10. Yöneticiler, öğretmenler ve diğer personel ile işbirliği yapma ve iyi bir çalışma düzeni kurma başarısı (****)	6	
	11. Müdür Yardımcıları, öğretmenler ve diğer personeli izleme, geliştirme ve objektif değerlendirme başarısı (****)	4	
	12. Törenler, belirli gün ve haftalar, eğitici kol çalışmalarını yürütme başarısı (***)	3	
	13. Rehberlik hizmetleri, disiplin kurulu, onur kurulu çalışmalarını yürütme başarısı.	3	
	14. Koruma derneği, okul aile birliği, okul kooperatifi kurma ve yürütme başarısı.	3	
	15. Kültür, sosyal ve sportif faaliyetleri plânlama uygulama başarısı (***)	3	
	16. Zümre/sınıf öğretmenlerine ders plânlarını birlikte hazırlama ve uygulama ile sınavlarla ilgili iş ve işlemlerinde gerekli rehberliği yapma başarısı (****)	4	
	17. Eğitim - öğretim problemlerini tespit etme, öğretmenler kurulunda görüşme ve alınan kararları uygulama başarısı.	5	
	18. Okutmakta olduğu dersi hazırlık, plânlama uygulama, öğrencilerini yetiştirme başarısı.	5	
BÜRO İŞLERİ	19. Velilerle iyi ilişkiler kurma, çevreyi tanıma, çevre imkânlarından eğitim - öğretimde faydalandırma başarısı.	5	
	20. Kurumlarda tutulması gerekli defterleri, demirbaş eşya defterini, desimal dosya sistemini ve kayıtları usulüne uygun tutma başarısı.	6	
	21. Öğrenci devam - takip işlemlerini yürütme başarısı.	3	
	22. Hesap, ayniyat ve döner sermaye işlerindeki başarısı (**)	3	
	23. Yönetici, öğretmen, memur ve personel arasında iş bölümü yapma, nöbet işlerini usulüne uygun yürütme başarısı (****)	3	
TOPLAM PUAN		100	
BAŞARI PUANI			
BAŞARI DERECESELİ (.....)			

...../...../19...

İlköğretim Müfettişi İlköğretim Müfettişi İlköğretim Müfettişi

UYGUNDUR.

İlköğ. Müf. Kur. Bşk. (Mühür ve İmza)

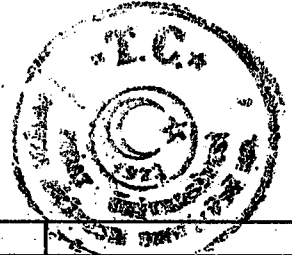
(*) Anasınıfı ve özel eğitim sınıfı açılmamış okullarda ikiye puan, ikisinde açılmamışsa 4 puan 1. maddeye eklenir.

(**) Döner sermayesi olmayan kurumlarda 1 puan hesap ve ayniyat işlerine eklenir.

(***) Müdür Yardımcılarının görevleri arasında bulunmadığı takdirde değerlendirmede 12 nci davranış puanı 10'a, 15 inci davranışın puanı da 16'ya eklenir.

(****) Bir öğretmenli okullarda görevli müdür yetkili öğretmenlerin teftişinde 10'uncu davranışın puanı 8'e 11 inci davranışın puanı 9'a, 16'ncı davranışın puanı 18'e, 23'üncü davranışın puanı 21'e eklenecektir.

REHBER ÖĞRETMEN TEFTİŞ FORMU

İli :	2. İlçesi :	9. Mesleki Kıdemi-Kadrosu	
Kasabası :	4. Köyü :	10. En Son Mezun ol. Ok. ve Böl.	
Okulun Adı		11. Branşı (varsa) Ek Branşı	
Adı Soyadı		12. Rehberlikte Bulunduğu Öğrenci Mevcudu	K E T
Kurum-Sigorta Sicil No		13. Okulun Öğrenci Mevcudu	K E T
Öğretmenliğe Başl. Tarih		14. Teftiş Tarihi	

GÖZLENEN DAVRANIŞLAR

	Puan Değeri	Verilen Puan
Rehberlik servisinin donanımı ,bakımı ve temizliği	4	
Yıllık çalışmalarını planlama ve uygulama başarısı	8	
Yönetici, öğretmen ve diğer personelle işbirliği sağlama ve verilen görevleri zamanında yapma başarısı	6	
Sınıf rehber öğretmenleriyle işbirliği yaparak öğrencileri, eğitim-öğretim rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri hakkında bilgilendirme başarısı	6	
Öğrenci tanıma ve bilgi toplama formlarını düzenleme ve sonuçlarından yararlanma başarısı	6	
Rehberlik hizmetlerinde kullanılacak test, envanter, anket, toplu dosya gibi araçları hazırlama, geliştirme ve uygulama başarısı	8	
Öğrencilere karşılaştıkları güçlüklerde psikolojik danışmanlık yapma ve takip etme başarısı	10	
Problemli ve rehberliğe muhtaç öğrencileri tespit etme, bu öğrencilerin ailesi, çevresi ve yakınlarıyla iletişim sağlama ve sonuçlarından yararlanma başarısı	8	
Psikolojik tedavi görmesi gereken öğrencileri sağlık kurumlarına göndermeyle ilgili iş ve işlemlerini yapma başarısı	4	
1. Üstün zekalı, üstün özel yetenekli ve özel eğitime muhtaç olan öğrencileri tespit etme ve bunlarla ilgili iş ve işlemleri yapma başarısı	4	
2. Öğrencilerin gidebileceği üst okullar, çalışabileceği iş ve meslekler hakkında bilgi toplama ve onları mesleğe yöneltme başarısı	5	
3. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili kayıtları tutma, yazılara cevap hazırlama ve istenen raporları düzenleme başarısı	6	
4. Öğrencilere örnek olma, güvenlerini kazanma, iyi davranışlar kazandırma başarısı	6	
5. Kendini yetiştirme, mesleki yayınları izleme, mevzuatı kavrama başarısı	6	
6. Törenlere, mesleki toplantılara ve eğitimci kol faaliyetlerine katılma başarısı	4	
7. Velilerle iyi ilişkiler kurma, çevreyi tanıma, çevre imkanlarından mesleki konularda faydalanma başarısı	5	
8. Öğretim yılı sonu raporunu hazırlama ve aksaklıkları giderici teklifler getirme başarısı	4	
TOPLAM PUANI	100	
BAŞARI PUANI		
BAŞARI DERECESESİ (.....)		

UYGUNDUR

....../....../19...

.....
İlköğretim Müfettişi

.....
İlköğretim Müfettişi

.....
İlköğretim Müfettişi

.....
İlköğ. Müf. Kur. Bşk.

İLKÖĞRETİM KURUMLARI
İMTİHAN TEFTİŞ FORMU
İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİ KURULU BAŞKANLIĞI

Teftiş edilen kurum :
Teftiş tarihi :
Teftiş emrinin tarih ve sayısı :
Teftiş eden müfettişler :

1. YIL İÇİ ÇALIŞMALARI:

- a. Kurumda öğretim programlarının uygulanma durumu :
b. Sınıf geçme işlemlerine ilişkin belge ve kayıtlar :
c. Sene sonu ders kesiminde yapılan öğretmenler kurulu toplantıları :

2. İMTİHAN HAZIRLIKLARI:

- a. İmtihan öncesi toplantı ve yapılan hazırlıklar :
b. İmtihan programlarının hazırlanma durumu :

3. İMTİHAN UYGULAMALARI VE SONUÇLARI:

- a. İmtihan uygulamaları ile ilgili çalışmalar :
b. İmtihan evrakının değerlendirilmesi :
c. İmtihan sonrası iş ve işlemleri :

4. YÖNETİM ÇALIŞMALARI:

- a. Son genel teftiş raporunda belirtilen noksanlıklar ve giderilme durumu :
b. Yeni öğretim yılı hazırlıkları ve öğrenci kayıtları :

5. SONUÇ VE TEKLİF:

- a. Okulun ihtiyaçları ile ilgili görüş ve teklifler :
b. Teftiş edilen okulların sınıf geçme, imtihan, diğer iş ve işlemleri hakkındaki kanaat ve sonuç :

İncelenmiştir.

...../...../199...

Grup Başkanı

(Resmî Mühür ve İmza)

UYGUNDUR.

...../...../199...

İlköğ. Muf. Krl. Bşk.

(Resmî Mühür ve İmza)

Üye Üye Üye Üye

T.C.
..... VALİLİĞİ
İlköğretim Müfettişleri Kurulu Başkanlığı

RESMİ VE ÖZEL İLKÖĞRETİM KURUMLARI
KURUM TEFTİŞ RAPORU

Teftiş edilen okul :
Teftişin başladığı tarih :
Teftişin bitirildiği tarih :
Okulun son genel teftiş tarihi :
Kurucu veya kurucu temsilcisi (Özel ok.) :
Okul müdürünün adı-soyadı, sicil numarası :
Bina mülkiyetinin kime ait olduğu :
Bina kiralık ise yıllık kira ücreti :
Kurum açma izin yazısının tarih ve sayısı :
Öğretime başlama izin yazısının tarih ve sayısı :
Varsa lojman sayısı ve durumu :
Isınma, aydınlanma, su ve kanalizasyon durumu :
Okul bahçesindeki bayrak direği :
Özel derslik, laboratuvar ve atölyeler :
Kitaplık ve okuma salonu :
Spor salonu, oyun alanı ve spor tesisleri :
Öğretim şekli özel okullarda; takviyeli yabancı dil, bir kısım
derslerin öğrenimini yabancı dille yapma gibi durumlar :
Okutulan yabancı diller :
Okulda mevcut bölümler :
Varsa açık geçen dersler :
Kadrolu öğretmen sayısı :
Ücretsiz okuyan öğrenci sayısı (Özel ok.) :
Öğrenci mevcudu :

: a. Bakanlık kontenjanı :

b. Kurum kontenjanı :

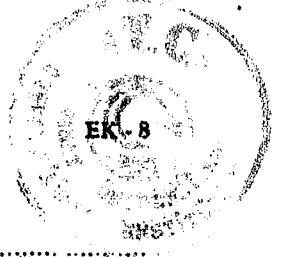
c. Toplam _____ :

Yatılı Gündüzlü Toplam

K E K E K E

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

KURUM TEFTİŞ RAPORU

1. Fiziki Durum :

.....
.....
.....
.....

2. Eğitim - Öğretim Durumu :

a) Eğitim Durumu :

.....
.....
.....
.....

b) Öğretim Durumu :

.....
.....
.....
.....

3. Büro İşleri :

a) Yazı İşleri :

.....
.....
.....
.....

b) Öğrenci İşleri :

.....
.....
.....
.....

c) Personel İşleri :

.....
.....
.....
.....

d) Hesap, Ayniyat ve Döner Sermaye İşleri :

.....
.....
.....
.....

4. Genel Değerlendirme :

a) Yöneticilerin Değerlendirilmesi :

Müdür

.....

Müdür Yardımcısı

.....

.....

.....

b) Öğretmenlerin Değerlendirilmesi :

EK - 8

Anasınıf Öğretmenleri

Özel Sınıf Öğretmenleri

Sınıf Öğretmenleri

Branş Öğretmenleri

Rehber Öğretmenler

c) Diğer Personelin Değerlendirilmesi :

Memurlar

Hizmetliler

5. Kurumun İhtiyaçları :

Teftişte görev alan müfettiş ve müfettiş yardımcılar

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

Üye Üye Üye Üye Üye Üye

İncelenmiştir.
...../...../19...
Grup Başkanı
(Resmî Mühür ve İmza)

UYGUNDUR.
...../...../19...
İlköğ. Muf. Krl. Bşk.
(Resmî Mühür ve İmza)